

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Informationsnummer

Indhold

Side

	<i>Retsakter vedtaget i henhold til afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union</i>	
2001/C 216/01	Årsrapport om gennemførelsen af EU's fælles aktion af 17. december 1998 om Den Europæiske Unions bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og spredning af håndskydevåben og lette våben (1999/34/FUSP) og EU-programmet til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben fra 1997	1
	<i>Retsakter vedtaget i henhold til afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union</i>	
2001/C 216/02	Endelig rapport om den første evalueringsrunde — gensidig retshjælp i straffesager	14

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union)

ÅRSRAPPORT

om gennemførelsen af EU's fælles aktion af 17. december 1998 om Den Europæiske Unions bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og spredning af håndskydevåben og lette våben (1999/34/FUSP) og EU-programmet til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben fra 1997

(2001/C 216/01)

RESUMÉ

Den 26. juni 1997 vedtog Rådet (almindelige anliggender) EU-programmet til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben, og den 17. december 1998 vedtog Rådet en fælles aktion om Den Europæiske Unions bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og ukontrolleret spredning af håndskydevåben og lette våben. Siden da har medlemsstaterne indhøstet betydelig erfaring i at tackle det problem, som håndskydevåben og lette våben udgør, gennem specifikke aktioner i mange af de berørte lande og regioner i verden.

For at nå målsætningerne i den fælles aktion har EU styrket sin indsats for at skabe enighed i de regionale og internationale fora (f.eks. De Forenede Nationer og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa) og blandt de berørte lande. EU har deltaget aktivt i forberedelserne til FN's konference om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder (den 9.-20. juli 2001 i New York), samt i forhandlingerne af protokollen om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben, dele, komponenter og ammunition hertil, til De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet, som FN's generalforsamling vedtog den 31. maj 2001. EU har desuden haft mange bilaterale kontakter inden for rammerne af den politiske dialog.

Rapporten er delt op i tre afsnit. Del I omhandler de enkelte landes indsats for at løse problemet i forbindelse med håndvåben i medlemsstaterne, såsom tværinstitutionelt samarbejde, nylig vedtaget lovgivning og støtte til relevant forskning. Del II omhandler internationale foranstaltninger, såsom bistand til projekter, der ledes af internationale eller regionale organisationer eller ikke-statslige organisationer (ngo'er), bistand til de berørte lande og tilrettelæggelse af internationale konferencer. EU-samarbejde med andre stater er også omhandlet. Del III behandler prioriteterne for en mere systematisk tilgang til EU's bistand på området håndvåben og lette våben.

Rapporten omhandler i princippet kun år 2000, men da det er den første rapport under den fælles aktion, indeholder den også oplysninger om tidligere aktiviteter. For at belyse baggrunden gives der nedenfor en kort beskrivelse af den fælles aktion og af programmet.

De associerede lande i Central- og Østeuropa, Cypern og de EFTA-lande, der er medlemmer af EØS, har tilsluttet sig dette program og i den fælles aktion.

Fælles aktion (1999/34/FUSP) om Den Europæiske Unions bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og spredning af håndskydevåben og lette våben

EU vedtog den 17. december 1998 en fælles aktion om håndvåben. I denne aktion foreslås en række mål, principper og foranstaltninger, som gælder for alle lande. I aktionen opfordres EU også til at bidrage til særlige aktioner med henblik på at støtte den fælles aktions mål. Disse mål omfatter bekæmpelse af destabiliserende ophobning og ukontrolleret spredning af håndvåben og lette våben, idet de bidrager til at reducere den nuværende ophobning til niveauer, der svarer til legitime sikkerhedsbehov, samt til at løse de problemer, der er forbundet med sådanne ophobninger.

Med henblik på nå disse mål har EU forpligtet sig til at arbejde for skabe konsensus i de relevante internationale fora med henblik på at iværksætte en række principper og foranstaltninger, der sigter mod at hindre yderligere destabiliserende ophobning af håndvåben, og som omfatter følgende:

- forpligtelse for alle lande til kun at importere og ligge inde med våben til egne legitime sikkerhedsbehov og for eksporterende lande til kun at levere håndvåben til regeringer i overensstemmelse med de relevante internationale og regionale restriktive kriterier for våbeneksport, jf. EU's adfærdskodeks for våbeneksport

- oprettelse og vedligeholdelse af nationale registre over våben, der besiddes af et lands myndigheder, og oprettelse af en restriktiv national våbenlovgivning for håndvåben
- iværksættelse af tillidsskabende foranstaltninger, herunder foranstaltninger, der skal fremme øget gennemsigtighed og åbenhed. Dette kan gøres ved at oprette regionale registre over håndvåben og regelmæssigt udveksle oplysninger om eksport, import, fremstilling og lagre af håndvåben og om nationale våbenlovgivninger
- bekæmpelse af ulovlig handel med håndvåben ved at indføre effektiv national kontrol med våbenoverførsler
- foranstaltninger til at gå imod og vende »voldskulturer« ved øget inddragelse af offentligheden gennem offentlige oplysnings- og opmærksomhedskampagner.

EU vil desuden sigte mod at tilvejebringe konsensus på regionalt og internationalt plan med hensyn til en række foranstaltninger, der har til formål at reducere de eksisterende ophobninger af håndvåben. Sådanne foranstaltninger kunne bl.a. omfatte:

- støtte til lande, der gør en indsats for at kontrollere eller afskaffe overskydende håndvåben på deres område
- fremme af tillidsskabende foranstaltninger og incitamenter til frivillig aflevering af overskydende våben eller ulovlige våben, afvæbning og demobilisering af stridende parter og efterfølgende rehabilitering og reintegration i det civile samfund
- effektiv fjernelse af overskydende håndvåben til sikker oplagring samt hurtig og effektiv destruktion af disse våben, helst under international overvågning
- ydelse af støtte gennem relevante internationale organisationer, programmer og agenturer samt regionale arrangementer.

EU har i den forbindelse påtaget sig at yde finansiel og teknisk støtte til projekter, som bidrager direkte til gennemførelsen af ovennævnte principper. Disse omfatter relevante programmer eller projekter, der gennemføres af FN, Den Internationale Røde Kors Komité, andre internationale organisationer og regionale arrangementer samt ngo'er. Sådanne projekter kan bl.a. omfatte våbenindsamling, reform af sikkerhedssektoren samt programmer for demobilisering og reintegration samt særlige programmer for støtte til ofre.

EU-programmet til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben

Rådet (almindelige anliggender) vedtog den 26. juni 1997 EU-programmet til forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben.

Programmet sigter mod at tackle de problemer, som er forbundet med ulovlig handel med konventionelle våben, navnlig håndvåben, både i EU og i lande, hvor der foregår ulovlig handel med håndvåben. Programmet består af tre dele. Første del indeholder forslag om at skabe et bedre samarbejde om håndhævelse af lovgivningen og forbedre udvekslingen af oplysninger om ulovlig våbenhandel. I anden del opfordres EU og medlemsstaterne til at bistå andre lande med at forebygge og bekæmpe ulovlig handel med våben, f.eks. ved at skærpe love og administrative bestemmelser om regulering og overvågning af våbenhandel og ved at sørge for, at der uddannes et tilstrækkeligt antal politi- og toldtjenestemænd til at håndhæve den nationale lovgivning om kontrol med våbeneksport. I programmets tredje del skitseres måder, hvorpå EU og dets medlemsstater kan bistå berørte lande, navnlig i post-konflikt-situationer, således at den ulovlige omsætning af og handel med våben bringes til ophør, bl.a. ved at gennemføre våbenindsamlings-, tilbagekøbs- og destruktionsprogrammer samt iværksætte uddannelsesprogrammer med henblik på at gøre den lokale befolkning mere bevidst om de negative følger af ulovlig handel med håndvåben.

Den første årsrapport for programmet blev offentliggjort den 8. juli 1998 og den anden den 19. januar 2000. Rapporteringsproceduren for programmet er nu koordineret med proceduren for den fælles aktion. Denne rapport omfatter således både programmet og den fælles aktion.

DEL I

DE ENKELTE LANDES INDSATS FOR AT LØSE PROBLEMER I FORBINDELSE MED HÅNDVÅBEN

I.A. Samarbejde, samordning og udveksling af oplysninger mellem administrative og retshåndhævende myndigheder osv.

Med hensyn til samarbejde, samordning og udveksling af oplysninger mellem administrative og retshåndhævende myndigheder og lignende foranstaltninger har medlemsstaterne givet følgende oplysninger.

I *Irland* samarbejder politimyndighederne med den irske toldmyndighed (Customs and Excise) og med de irske væbnede styrker i deres bestræbelser på at håndhæve våbenlovgivningen. Retsmedicinske undersøgelser og sporing af alle beslaglagte skydevåben udføres centralt af Gardas hovedkvarter.

I Sverige samarbejder politiet med toldvæsenet, det nationale inspektorat for strategiske produkter og de svenske væbnede styrker om at tackle problemerne med ulovlig våbenhandel og tilstedeværelsen af ulovlige våben. Myndighederne bistår rutinemæssigt hinanden som en normal del af efterforskningen af våbenrelaterede overtrædelser. Det nationale retsmedicinske laboratorium har et våbenreferencebibliotek samt et bibliotek over affyringstestdata for beslaglagte våben. Sverige er sammen med Danmark og Norge ved at udvikle en nordisk våben-sporingsdatabase.

I Italien blev der oprettet en ad hoc gruppe om håndvåben og lette våben i juni 2000, som koordineres af udenrigsministeriet. Denne gruppe består af repræsentanter fra alle de relevante ministerier og retshåndhævende myndigheder, samt af en repræsentant for den nationale våbenproducentsammenslutning. Udenrigsministeriet har også iværksat en nyttig dialog om håndvåben og lette våben med visse italienske ngo'er. Ministeriet støtter desuden en undersøgelse af Italiens fremstilling og eksport af håndvåben og lette våben, som vil blive afsluttet inden begyndelsen af FN-konferencen om håndvåben.

I Spanien arrangerer de retshåndhævende myndigheder en gang om året kurser om våben og sprængstoffer og den kriminelle anvendelse heraf, samt seminarer med henblik på at udveksle og opdatere oplysninger herom og om våben- og sprængstofteknologi. De forskellige retshåndhævende myndigheder råder over et fælles computerbaseret system, som blev sat i drift i begyndelsen af 2000, og som tjener til at identificere våben, der sættes i forbindelse med forbrydelser.

I Det Forenede Kongerige blev der i 1997 oprettet et tværministerielt udvalg for håndvåbenpolitik under formandskab af Ministeriet for Udenrigs- og Commonwealth-spørgsmål. Udvalget mødes hver tredje måned for at overvåge og koordinere den politiske udvikling med hensyn til håndvåben og lette våben. Der føres også en løbende og regelmæssig dialog med interesserede ngo'er.

I.B. Nylig vedtaget lovgivning, revision af den eksisterende lovgivnings praktiske funktion

Med hensyn til den nylig vedtagne lovgivning og revisionen af den eksisterende lovgivnings praktiske funktion har medlemsstaterne givet følgende oplysninger.

I Frankrig er der bestræbelser på at reformere landets lovgivning om mæglere og mellemhandlere, der er involveret i handel med våben og krigsmateriel. Premierministeren har lige godkendt et lovforslag, der vil blive endeligt vedtaget inden for de nærmeste måneder. Ifølge lovforslaget skal mæglere have for-

udgående tilladelse til at udøve deres virksomhed, og de forpligtes til at føre et særligt register med detaljerede oplysninger om deres transaktioner. Mæglerne vil også blive underlagt regelmæssig myndighedskontrol. Systemet vil komme til at omfatte både mæglere og mellemhandlere og rækker videre end håndvåben og lette våben, idet det omfatter alle våben og al krigsmateriel, der er underkastet nationale regler.

I Irland hører kontrol med eksport af håndvåben og lette våben under loven om eksportkontrol fra 1983 (Control of Exports Act). I bekendtgørelsen om eksportkontrol (Control of Exports Order) opstilles en liste over varer, der ikke må eksporteres uden tilladelse fra ministeren for erhvervs politik, handel og beskæftigelse. I 2000 blev der udstedt en revideret bekendtgørelse om eksportkontrol for yderligere at strømline de irske bestemmelser om tilladelse til eksport af alle produkter på den militære liste. Reglerne for at besidde, bruge eller bære et skydevåben er i Irland indeholdt i forskellige våbenlove. Forskellige bekendtgørelser om sikker opbevaring af tilladte skydevåben er under revision.

I Belgien udarbejdede justitsministeren i 2000 en sikkerhedsplan, der bl.a. omfatter håndvåben. En ny lov, der væsentligt ændrer den nuværende lovgivning, forventes at blive forelagt for parlamentet.

I Sverige reguleres besiddelse af, handel med og import af skydevåben af våbenloven og lov om militært udstyr. I juli 2000 blev der foretaget nogle ændringer af våbenlovgivningen for yderligere at forebygge brugen af skydevåben i forbindelse med kriminalitet samt anden misbrug af sådanne våben. Ifølge den nye lovgivning skal de lokale politimyndigheder kontrollere, at bestemmelserne om sikker opbevaring af skydevåben overholdes. Våbenhandlere må ikke have automatiske skydevåben på lager. Automatiske skydevåben kan kun bestilles, når våbenhandleren har en køber, der har tilladelse til det pågældende våben. Våbentilladelse til håndvåben og automatvåben kan højst gives for fem år. Private borgere kan til politimyndighederne indlevere skydevåben, som de ikke har tilladelse til, hvorved de eventuelt kan undgå at blive retsforfulgt for ulovlig våbenbesiddelse.

I december 2000 meddelte Det Forenede Kongerige, at der snart ville blive offentliggjort et lovforslag om eksportkontrol og ikke-spredning, der bl.a. ville omfatte beføjelser med hensyn til udstedelse af tilladelse til mellemhandlervirksomhed. Lovforslaget blev offentliggjort i marts 2001. I juli 2000 offentliggjorde Det Forenede Kongerige sin tredje årsrapport (for kalenderåret 1999) om strategisk eksportkontrol. Denne rapport var langt mere gennemsigtig end de tidligere, og de fremtidige rapporter vil blive stadig mere specifikke og detaljerede.

I *Italien* er emnet håndvåben og lette våben blevet drøftet i parlamentet, hvor deputeretkammerets udvalg om udenrigsanliggender i oktober sidste år vedtog en resolution, der forpligter regeringen til »... at indtage en fast holdning i alle internationale fora med hensyn til at støtte bekæmpelsen af ukontrolleret spredning af håndvåben og lette våben ...«, samt »... at styrke, også på nationalt plan, de foranstaltninger, som sigter mod at intensivere eller sikre bedre samordning af indsatsen for at bekæmpe handel med håndvåben og lette våben ...«.

I april 2000 offentliggjorde Italien sin tiende årsrapport om import, eksport og transit af forsvarsmateriel (både godkendelser og leveringer) i overensstemmelse med lov nr. 185/1990. Denne rapport, der er rettet til parlamentet, men som også er tilgængelig for offentligheden, giver en mængde oplysninger fra de seks ministerier, der er involveret i kontrolsystemet for udveksling af forsvarsmateriel.

I *Tyskland* er der blevet udarbejdet et forslag til ændring af våbenloven, og det handler hovedsagelig om besiddelse og brug af våben inden for Tysklands grænser. Forslaget drøftes stadig. Forbundsregeringen vedtog i januar 2000 ændringer til »Politiske principper for eksport af krigsvåben og andet militært udstyr«. Disse politiske principper finder anvendelse på eksport af alle håndvåben og lette våben. Den væsentligste ændring består i, at der lægges større vægt på menneskerettighedssituationen i modtagerlandet, som skal tages i betragtning, når der træffes en afgørelse om eksport. Det fremhæves desuden, at det er vigtigt at skaffe sikre oplysninger om, hvad der er det endelige formål med de eksporterede våben. Endelig blev det understreget, at EU's adfærdskodeks er en integrerende del af de politiske principper.

I *Nederlandene* blev den maksimale straf for ulovlig besiddelse af og handel med håndvåben sat op i 2000. Den parlamentariske forsamling godkendte endvidere et lovforslag om transit af militære produkter. Loven træder sandsynligvis i kraft i løbet af 2001.

I *Luxembourg* er gældende lovgivning om håndvåben for tiden under revision.

I.C. Andre initiativer eller aktiviteter, f.eks. støtte til relevant forskning

Medlemsstaterne har også givet oplysninger om andre initiativer og aktiviteter med henblik på at bekæmpe ophobning og ukontrolleret spredning og for at forhindre ulovlig handel med håndvåben såsom støtte til forskningsprojekter.

I *Frankrig* er der med offentliggørelsen af to dokumenter gjort en indsats for større gennemsigtighed, som er rettet mod et bredt publikum.

a) Forsvarsministeriets rapport til parlamentet om Frankrigs eksport af militært udstyr i 1999. I denne rapport, som

henvender sig til parlamentet og mere generelt den brede offentlighed, redegøres der for Frankrigs holdning og internationale indsats i forbindelse med bekæmpelse af spredning og ukontrolleret handel med håndvåben og lette våben. Rapporten bidrager i væsentlig grad til øget gennemsigtighed, idet den for hvert bestemmelsesland angiver, hvor mange forhåndseksporttilladelser der er udstedt for alle de forskellige kategorier, som er opstillet i EU's fælles holdning. Rapporten giver bl.a. oplysninger om våbenoverførsler, som Forsvarsministeriet har foretaget i 1999, uden eller mod vederlag, navnlig af håndvåben og lette våben. Det bør bemærkes, at adskillelsen mellem eksportfremmefunktionen og eksportkontrollfunktionen er blevet styrket.

Dokumentet findes på Internettet: <http://www.defense.gouv.fr>; der klikkes først på »actualité« og dernæst på »tous les dossiers en ligne«.

b) Brochuren med titlen »Våbenkontrol, nedrustning og ikke-spredning — Frankrigs politik«, der udkom på fransk og engelsk i 2000, behandler problemet med håndvåben og lette våben. Brochuren er blevet udsendt i et stort oplag og bidrager til at orientere et bredt publikum om Frankrigs indsats på dette område.

Sverige har støttet følgende projekter på Stockholms internationale fredsforskningsinstitut (SIPRI):

- »Military Expenditure Data for African Countries«, 1 mio. SEK
- »Conflicts and Small Arms Transfers«, 480 000 SEK. Dette projekt udføres i samarbejde med det schweizisk baserede »Small Arms Survey«
- »Internet Database on European Conventional Arms Export Controls«, 1,5 mio. SEK. Formålet med dette projekt er orientering og kontrol af EU's adfærdskodeks for våbeneksport med fokus på Central- og Østeuropa
- »Conflict Prevention, Management and Resolution in Africa«, 500 000 SEK. Dette projekt indgår i SIPRI's forskningsprogram om »Conflict Prevention and Armed Responses«.

I *Nederlandene* blev der i januar 2000 arrangeret en udstilling i Udenrigsministeriet i Haag. Justitsministeriet førte i perioden 1.-12. november 2000 en kampagne med henblik på indsamling af ulovlige skydevåben blandt civile borgere med fritagelse for den sædvanlige straf. De indsamlede skydevåben vil blive destrueret. Nogle er allerede blevet destrueret symbolsk — de var blevet mast med en vejtrømler.

I Danmark har det danske forsvar destrueret 30 300 maskingeværer og 14 400 rifler i perioden 1989-2000 som opfølgning af FN's Generalforsamlings resolution vedrørende ulovlig handel med håndvåben.

Det Forenede Kongerige offentliggjorde i december 2000 en artikel om håndvåben og lette våben på hjemmesiden »Focus International« i Ministeriet for Udenrigs- og Commonwealth-spørgsmål, hvori der blev redegjort for Det Forenede Kongeriges rolle i debatten om disse våben.

DEL II

INTERNATIONALE BESTRÆBELSER PÅ AT LØSE PROBLEMERNE I FORBINDELSE MED HÅNDVÅBEN

På internationalt plan har både EU og de enkelte medlemsstater iværksat aktioner. Der er givet følgende oplysninger.

II.A. EU-aktioner

EU er aktiv både med hensyn til bistand til og samarbejde med stater og internationale og regionale organisationer.

II.A.1. EU-støttede projekter

Den Europæiske Union har iværksat følgende aktioner med hensyn til teknisk, finansiel og anden støtte til projekter, der gennemføres af FN, Den Internationale Røde Kors Komité, andre internationale organisationer og regionale arrangementer samt ngo'er samt til andre stater, især stater i de berørte områder.

Rådet vedtog den 10. maj 1999 afgørelse 1999/320/FUSP ⁽¹⁾ om gennemførelse af den fælles aktion om Den Europæiske Unions bidrag til indsamling og destruktion af våben i Albanien. Denne afgørelse har til formål at bidrage til fremme af indsamling og destruktion af våben i Gramsh-området i Albanien. EU's bidrag på 500 000 EUR blev tildelt den del af FN's DDA og UNDP-pilotprojektet, der vedrører aflevering af våben. Desuden ændrede Rådet sin afgørelse af 17. december 1999 (1999/846/FUSP) ⁽²⁾ med henblik på at udvide projektet til også at omfatte Elbasan- og Peskopja-områderne i Albanien. UNDP meddelte den 5. april 2000 Kommissionen, at man ikke kunne opfylde vilkårene i det kontraktudkast, som Kommissionen havde forelagt i overensstemmelse med afgørelsen om gennemførelse. På denne baggrund besluttede Rådet den 20. november 2000 ⁽³⁾ at ophæve de to afgørelser.

Rådet vedtog den 17. december 1999 en afgørelse (1999/845/FUSP) om gennemførelse af den fælles aktion med henblik på EU's bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og ukontrolleret spredning af håndvåben og lette våben i Mozambique ⁽⁴⁾. Med denne afgørelse bidrog EU til at lokalisere, indsamle og destruere våben i Mozambique via den grænseoverskridende operation, der er fælles for det sydafrikanske politi og det mozambiquiske politi (operation Rachel). EU ydede 200 000 EUR til støtte af det sydafrikanske politi som implementerende organ med henblik på indkøb af brændstof, luftstøtte, sprængstoffer og tilbehør samt proviant og daglige fornødenheder. Det vellykkede projekt vil blive afsluttet i løbet af først halvår 2001.

Rådet vedtog den 15. november 1999 afgørelse 1999/730/FUSP om gennemførelse af den fælles aktion med henblik på EU's bidrag til bekæmpelse af destabiliserende ophobning og ukontrolleret spredning af håndvåben og lette våben i Cambodja ⁽⁵⁾. Med denne afgørelse bidrog EU med 500 000 EUR til fremme af kontrol, indsamling og destruktion af våben i Cambodja. H.J. van der Graaf blev udpeget som projektleder til at forestå projektet. Han er udstationeret i Phnom Penh. Afgørelsen udløb den 15. november 2000, men Rådet besluttede at forlænge projektlederens mandat og vedtog en ny afgørelse (2000/724/FUSP) ⁽⁶⁾ den 20. november 2000. Denne afgørelse vil give yderligere 1 300 000 EUR til projektet, der gennemføres i tæt samarbejde med Cambodjas regering.

Rådet godkendte den 14. december 2000 et EU-bidrag på 90 000 EUR til de lokale politistyrker i Sydostetien som led i et program, hvis formål er at give dem udstyr til indsamling og destruktion af håndvåben og lette våben. Dette bidrag skal medvirke til at få offentligheden til at slutte op om civilbefolkningens aflevering af våben og forstærke og udbygge civilsamfundets involvering i indsamlingen og bortskaffelsen af de våben, der er indsamlet, samt skabe et klima af sikkerhed, kollektivt ansvar og forsoning mellem befolkningerne.

Rådet godkendte den 12. marts 2001 et EU-bidrag med henblik på at bekæmpe problemerne med håndvåben og lette våben i Latinamerika og Caribien gennem projekter under FN's regionale center for fred, nedrustning og udvikling i Latinamerika og Caribien beliggende i Lima (Peru). Dette bidrag sigter mod at hjælpe centret i forbindelse med dets uddannelsesaktiviteter for told- og politimyndighedernes ansatte i form af relevant undervisning, samt med dets projekt om at stille udstyr til

⁽¹⁾ EFT L 123 af 13.5.1999, s. 12.

⁽²⁾ EFT L 326 af 18.12.1999, s. 74.

⁽³⁾ EFT L 292 af 20.11.2000, s. 2.

⁽⁴⁾ EFT L 326 af 18.12.1999, s. 73.

⁽⁵⁾ EFT L 294 af 16.11.1999, s. 5.

⁽⁶⁾ EFT L 292 af 21.11.2000, s. 3.

rådighed til oprettelse af databaser vedrørende ophobning af håndvåben og lette våben i denne region. EU's bidrag er på 345 000 EUR.

II.A.2. EU-samarbejde med andre stater

På topmødet mellem EU og USA den 17. december 1999 blev det besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe om håndvåben og lette våben for at tilvejebringe regelmæssig udveksling på ekspertplan med henblik på at øge samarbejdet og informationsudvekslingen og evaluere de fremskridt, som EU og USA gør med hensyn til håndvåben og lette våben. Gruppen mødes mindst én gang under hvert EU-formandskab. Gruppen har på møderne i december 2000 og maj 2001 fokuseret på FN-konferencen i 2001. Som led i forberedelserne til denne konference har EU-trojkaen haft et række uformelle møder med USA.

På baggrund af erklæringen fra topmødet mellem EU og Canada om nedsættelse af en fælles arbejdsgruppe vedrørende håndvåben er der blevet afholdt halvårlige ekspertmøder, hvor der bl.a. er blevet fokuseret på forberedelserne til FN-konferencen i 2001. Arbejdsgruppen mødtes i december 2000 og maj 2001. Der har også været holdt uformelle møder med Canada. Den 15.-16. maj 2001 blev der i Ottawa afholdt en workshop med titlen »Destruktion af håndvåben og lette våben i forbindelse med fredsunderstøttende operationer«.

Southern African Development Community (SADC) vedtog i 1998 det regionale handlingsprogram vedrørende lette våben og ulovlig handel, der skaber en indsatsramme bl.a. med hensyn til ulovlig handel, styrkelse af retlige kontroller med våbenoverførsler, fjernelse af våben fra samfundet og øget gennemsigtighed. EU-SADC-Gruppen vedrørende Håndvåben blev oprettet i 1999 og mødtes første gang i juni 2000. Under det andet møde i april 2001 drøftede gruppen områder for konkret samarbejde og forberedelsen af FN-konferencen i 2001.

I tilknytning til møder i Den Tværfaglige Gruppe vedrørende Organiseret Kriminalitet (MDG) er der blevet holdt møder mellem EU-medlemsstaterne og en række G-8-lande samt Mexico som led i forberedelserne til forhandlingerne om FN's protokol om skydevåben.

II.A.3. Internt EU-samarbejde

Der foregår et samarbejde mellem medlemsstaternes politimyndigheder og toldmyndigheder inden for rammerne af Arrow-projektet, som er Politisamarbejdsgruppens operative projekt til bekæmpelse af ulovlig våbenhandel (under tredje søjle). Hensigten er at nå frem til en fælles strategisk EU-oversigt over og analyse af ulovlig våbenhandel. Arrow-projektet, der koordine-

res af Finland, blev iværksat som en fælles indsats mod ulovlig våbenhandel og gennemført som en fælles europæisk aktion den 13.-26. november 2000.

II.B. Aktioner iværksat af medlemsstater

EU-medlemsstaterne giver finansiell, teknisk og anden bistand til projekter, der ledes af FN, andre internationale eller regionale organisationer og ngo'er. Derudover støtter medlemsstaterne de berørte stater direkte.

II.B.1. Medlemsstaters støtte til FN-projekter

Medlemsstaterne har ydet støtte til følgende projekter i FN-regi.

Frankrig har iværksat foranstaltninger med henblik på finansiell bistand på 3 mio. FRF til PCASED-programmet (Programme for Coordination and Assistance for Security and Development, under UNDP) og 2,5 mio. FRF over en femårs periode til De Forenede Nationers regionale center i Lomé.

Sverige har ydet følgende bidrag til FN-projekter i forbindelse med håndvåben og lette våben

- 350 000 SEK til at fuldføre FN's Lessons Learned-enheds konsulentprojekt »Monitoring the Implementation of the Principles and Guidelines on Disarmament, Demobilisation and Reintegration of Ex-Combatants«
- 5 000 USD til at finansiere trykning af FN's Lessons Learned-enheds rapport »Disarmament, Demobilisation and Reintegration of Ex-Combatants in a Peacekeeping Environment«
- 15 000 USD til UNIDIR's projekt »Peace Building and Practical Disarmament in West Africa«, der er tilknyttet PCASED
- 20 000 USD til FN's regionale center for fred, nedrustning og udvikling i Afrika, som ligger i Lomé, til oprettelse af et clearingscenter til bekæmpelse af ulovlig handel med håndvåben
- 4 mio. SEK til UNDP's projekt »Arms for Development« i Elbasan i Albanien
- 350 000 USD til gennemførelsen af Ecowas's moratorium for import, eksport og fremstilling af håndvåben via UNDP's »Programme for Coordination and Assistance for Security and Development« (PCASED). Denne støtte vil blive videreført i 2001 (Sveriges samlede bidrag til PCASED er på 1 mio. USD, hvilket placerer Sverige blandt de største bistandsydere til programmet).

Sverige har også udstationeret en Junior Professional Officer i FN's regionale center for fred, nedrustning og udvikling i Latinamerika, som ligger i Lima, og har bidraget med 20 000 USD til uddannelse af personale i politi og toldvæsen samt til oprettelsen af et regionalt clearingcenter for skydevåben.

Derudover har Forsvarshögskolan i Sverige i samarbejde med FN's afdeling for fredsbevarende operationer bidraget til internationale kurser i afvæbning, demobilisering og reintegration af krigsveteraner, som fandt sted i Zimbabwe, Canada, Sverige og Ghana på grundlag af en undervisningsplan, der var sammensat af personer fra Lester B. Pearson Peacekeeping Centre of Canada, de norske væbnede styrkers internationale center og den svenske Forsvarshögskolan. Det første kursus i Sverige blev afholdt i september 2000 med ca. 20 internationale deltagere, der repræsenterede militæret og diverse statslige og ikke-statslige organisationer. Formålet med kurset var at give et overblik over fredsstøttende missioner med henblik på at øge forståelsen for aktiviteter og programmer, der er nødvendige for en fredelig udvikling, samt at udveksle erfaringer fra felten. Et andet kursus blev afholdt i juni 2001. Den svenske regering har støttet projektet med 850 000 SEK.

Belgien har ydet en støtte til et UNIDIR-projekt om civilsamfundets rolle med hensyn til kontrol med håndvåben i det vestlige Afrika.

Tyskland har ydet støtte til følgende FN-projekter i forbindelse med afvæbning, demobilisering og reintegration af krigsveteraner

- et Unicef-projekt i Sierra Leone til reintegration af børn: 890 000 DEM
- støtte til MINURCA's (FN's mission i Den Centralafrikanske Republik) demobiliserings- og reintegrationsprogram i Den Centralafrikanske Republik: 330 000 USD
- støtte til DDA's (De Forenede Nationers afdeling for nedrustning) fact-finding-mission i Niger med henblik på et »våben for udvikling«-projekt: 61 000 USD
- programmet for fred og nedrustning i Afrika under FN's regionale center for fred, nedrustning og udvikling i Afrika, beliggende i Lomé: 49 000 USD.

Nederlandene bidrog med 50 000 NLG til et projekt under FN's regionale center i Lima, som er rettet mod uddannelse af politi og toldpersonale i Latinamerika og Caribien.

Danmark bidrog med 5 000 USD til UN DDA, De Forenede Nationers afdeling for nedrustning, til udarbejdelse og trykning af »Practical Disarmament Measures. A Reference Paper«. Dette

referenceværktøj beskriver oprindelsen, mandatet og udviklingen i strategien for at tackle specifikke situationer gennem praktiske nedrustningsforanstaltninger og fremsætter en række betragtninger med henblik på evaluering af projektforslag og opstiller en standardform for udarbejdelse af projektforslag.

Finland gav 12 500 EUR til UNIDIR til et projekt om handel med håndvåben, og 8 350 EUR til UNIDIP til informationsprojektet om håndvåben.

Det Forenede Kongerige har indtil nu ydet 1 365 000 GBP til våbenindsamlingsprojektet i Albanien, heraf 610 000 GBP via UNDP til dets »våben for udvikling«-pionerprojekt. Det Forenede Kongerige har endvidere ydet 300 000 GBP til »Programme for Coordination and Assistance for Security and Development« (PCASED) til gennemførelsen af Ecowas's moratorium og til at fremme vedtagelsen af andre foranstaltninger i andre områder i Afrika.

II.B.2. Medlemsstaters støtte til projekter, der gennemføres under andre internationale organisationer og ngo'er

Med hensyn til støtte til projekter, der gennemføres under andre internationale organisationer end FN, regionale arrangementer og ngo'er, har medlemsstaterne givet følgende oplysninger.

Frankrig støtter det moratorium om import, eksport og fremstilling af håndvåben i Vestafrika, som Ecowas's stats- og regeringschefer har vedtaget. Frankrig bidrog også med 330 000 FRF til den nationale konference i Mali om håndvåben og lette våben i november 2000. Frankrigs indsats over for ulovlig våbenhandel foregår hovedsagelig gennem det bilaterale samarbejde. Der er truffet en lang række foranstaltninger til fordel for forskellige afrikanske lande, og de har til formål at styrke politiets og toldvæsenets operative kapacitet i forbindelse med bekæmpelse af grænseoverskridende handel i stor målestok, herunder ulovlig våbenhandel (et bidrag på 13 mio. FRF).

Frankrig bidrog økonomisk og logistisk til »Seminar for the implementation and application of the regulation of the control of international movement of fire arms, their parts, components and ammunition«, som CICAD (Den Interamerikanske Kommission for Kontrol med Narkotikamisbrug) havde arrangeret den 23.-24. maj 2000 i Martinique inden for rammerne af OAS og FN's regionale center for fred, nedrustning og udvikling i Latinamerika og Caribien, og som handlede om håndvåben og lette våben.

Sverige har ydet følgende bidrag til internationale projekter i forbindelse med håndvåben og lette våben:

- 3,3 mio. SEK til et Verdensbank-projekt for demobilisering i Cambodja
- 300 000 USD til Organisationen for Afrikansk Enhed (OAU) til regionale forberedelser til FN-konferencen om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder
- 1 mio. SEK til »Arias Foundation for Peace and Human Progress« til udvikling af en international adfærdskodeks for våbenhandel og til forberedelse af FN-konferencen om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder.

Sverige har også støttet følgende forskningsprojekter:

- »Small Arms Survey«-projektet ved The Graduate Institute of International Studies, der har til formål at øge kendskabet til fremstilling, handel, oplagring og brug af håndvåben og etablere en bedste praksis for de regioner, som projektet er rettet mod, støttes med 180 000 SEK årligt. Det er et schweizisk projekt, som også støttes af Tyskland, Danmark (70 000 CHF), Det Forenede Kongerige (30 000 GBP) og Nederlandene (100 000 NLG), samt Canada og Norge
- Saferworld-seminarprogrammet »Tackling the Spread of Light Weapons: Deepening Collaboration between EU Member States and Associate Countries« blev støttet med 200 000 SEK fra februar 1999 til januar 2001
- Monterey Institute-projektet »Practical Guide for Working in Weapons-Abundant Areas: Identification, Safe Handling, Collection and Destruction« støttes med 135 000 SEK. Dette projekt støttes også af Schweiz
- Det sydafrikansk baserede Institute for Security Studies' projekt om spredning af håndvåben i det sydlige Afrika støttes med 600 000 SEK.

Belgien har støttet en undersøgelse foretaget af den belgiske ngo »Vrede« om våbenproduktion i udlandet under belgisk licens. Belgien har også støttet projektet »Gun free South Africa«, i samarbejde med en belgisk ngo (»Broederlijk Delen«). Projektet har til formål at øge civilsamfundets bevidsthed om de negative virkninger af den store udbredelse af håndvåben.

Tyskland har støttet projektet »Swords into ploughshares« i Mozambique med 161 000 USD i forbindelse med projekter til afvæbning, demobilisering og reintegration af krigsveteraner.

Nederlandene bidrog med 43 000 NLG til udgivelsen af vejledningen »Tackling Small Arms and Light Weapons: A Practical Guide for Collection and Destruction« fra SAND-programmet (Program on Security and Development), the Monterey Institute of International Studies og Bonn International Centre for Conversion (BICC). Finland bidrog med 8 000 EUR.

Nederlandene har endvidere ydet følgende bidrag:

- 900 000 NLG til det fælles OAU/ISS-projekt om håndvåben
- 70 000 GBP til det fælles Saferworld-projekt BASIC og International Alert's »Biting the Bullet«
- 100 000 NLG til Saferworld's projekt »Tackling the Spread of Light Weapons: Deepening Collaboration between EU Member States and Associate Countries«.

Den italienske hær deltog i et antal eksterne operationer, hvorunder følgende håndvåben og lette våben blev indsamlet eller beslaglagt og derefter destrueret:

MSU-KFOR: 4 maskingeværer, 86 maskinpistoler, 28 rifler, 4 panserværnskanoner, 35 haglgeværer, 12 granatkastere, 71 revolvere, 5 riffelgranater og 60 håndgranater blev overgivet til den multinationale brigade — destruktionscentret.

Italfor-BIH-enheden: 1 let maskingevær, 5 automatrifler, 2 rifler og 5 bærbare launchere blev indsamlet og destrueret.

Italfor-Kosovo-enheden: 65 lette maskingeværer, 5 tunge maskingeværer, 15 morterer (14 blev destrueret), 43 panserværnskanoner (38 destrueret) 4 granatlaunchere, 8 luftværnskanoner (5 destrueret), 870 automatrifler (865 destrueret), 391 rifler (387 destrueret), 31 haglgeværer (28 destrueret).

II.B.3. **Aktioner iværksat af medlemsstaterne til støtte for berørte stater**

Medlemsstaterne har givet følgende oplysninger med hensyn til teknisk, finansiel og anden bistand, der er ydet andre stater, især stater i berørte regioner.

Det Forenede Kongerige var i august behjælpeligt med at arrangere et EU-finansieret besøg i London for Cambodjas premierministers juridiske rådgiver med henblik på information om Det Forenede Kongeriges lovgivning om håndvåben og lette våben. I september overdrog Det Forenede Kongerige formelt

en britisk fremstillet Euroshear 4 000 våbendestruktionsmaskine til Royal Swaziland Police og sørgede for uddannelse i brugen heraf.

Det Forenede Kongerige godkendte i november 2000 finansieringen af en fond til destruktion af håndvåben, der starter sin virksomhed i 2001/2002 og får tildelt 140 000 GBP for det første år. Britiske styrker indtog fortsat en ledende rolle i de våben- og ammunitionsindsamlingsprogrammer, der er en del af Operation Leatherman i Kosovo og Operation Harvest i Bosnien.

De italienske og albanske forsvarsministerier har udarbejdet et aftalememorandum om samarbejde på grundlag af aftalen om bilateralt samarbejde på forsvarsområdet mellem Den Italienske Republiks regering og Republikken Albanis regering fra 1995. Aftalen har til formål at omorganisere og styrke de albanske væbnede styrker. Italien vil yde teknisk bistand, rådgivning, udstyr og materiel på specifikke områder. De vigtigste mål for samarbejdet er stabilisering og normalisering af situationen i Balkanområdet og at yde direkte bistand til omorganisering af de albanske socio-politiske strukturer i den følsomme overgangsperiode med »vestliggørelses- og »moderniserings«-processen. Der er blevet nedsat en italiensk ekspertdelegation (DIE) med henblik på at udvikle bistands- og samarbejdsaktiviteter inden for ovennævnte områder og bistå de albanske væbnede styrker med at omdanne og tilpasse deres militære strukturer. DIE har været aktiv i Albanien siden den 28. august 1997 sammen med albanske eksperter.

Tyskland har støttet afvæbnings-, demobiliserings- og reintegrationsprogrammer i Angola, Tchad, Etiopien, Eritrea, Mozambique, Somalia og Uganda. På Filippinerne støttes reintegrationen af muslimske krigsveteraner på Mindanao inden for rammerne af to projekter (uddannelse samt familie og sundhed). Det drøftes for øjeblikket, om der skal ydes støtte til den sydafrikanske regerings rationaliseringsprogram (demobilisering og reintegration) gennem Institutet for Sikkerhedsstudier (ISS). I perioden 1999-2002 er der afsat 4 mio. DEM til demobilisering og reintegration af krigsveteraner i Cambodja. Der er afsat 13,4 million DEM til integration af krigsveteraner i Mozambique for perioden 1994-2001. Der er planer om afvæbning, demobilisering og reintegration af krigsveteraner i Sierra Leone inden for rammerne af et omfattende rehabiliterings- og genopbygningsprogram til 5,34 mio. DEM.

Fra 2000 til 2002 yder Tyskland 1,5 mio. DEM til at udvikle og forlænge foranstaltninger til kontrol af handel med håndvåben på Afrikas Horn. For 2001-2004 er der afsat 10 mio.

DEM til som led i udviklingssamarbejdet at reducere ukontrolleret spredning og misbrug af håndvåben. Som led i en integreret og samlet indsats støttes desuden flere udviklingsprojekter, der medvirker til at bekæmpe problemet med håndvåben, f.eks. i forbindelse med reform af sikkerhedssektoren, god regeringsførelse og fremme af kommunikation gennem det civile samfunds organisationer.

Tyskland iværksatte i november 2000 inden for rammerne af Stabilitetspagten for Sydøsteuropa et projekt, der er rettet mod effektiv destruktion af håndvåben i Albanien: Fra december 2000 til april 2001 er 40 000 håndvåben og lette våben blevet destrueret af et hold af eksperter fra det albanske forsvarsministerium i samarbejde med tyske specialister, der både har søgt for undervisning og særligt materiel og udstyr. Der blev afsat 500 000 DEM til dette formål. Projektet bygger på et memorandum af 7. september 2000, hvori den albanske regering forpligter sig til at »destruere håndvåben og lette våben, der blev stjålet under krisen i 1997, herunder våben, der allerede er indsamlet, samt våben, der vil blive indsamlet blandt civilbefolkningen«.

Nederlandene har bidraget med 300 000 NLG til OSCE's frivillige fond for Moldova med henblik på fjernelse af russisk militærudstyr fra Transdnestrien. Nederlandene finansierede også en national ammunitionsdestruktionseksperts deltagelse i OSCE's mission i Moldova.

Nederlandene har bidraget med 25 000 NLG til »Flamme de la Paix«-ceremonien i Niger. Danmark bidrog med 145 000 DKR. Belgien har også ydet et bidrag.

Finland finansierede i efteråret 2000 to konsulenter, som skal foretage undersøgelser vedrørende håndvåben, den ene i Guatemala og den anden i Bosnien-Hercegovina. Finland planlægger at gennemføre initiativer og anbefalinger på baggrund af disse undersøgelser i indeværende år.

Spaniens Guardia Civil yder teknisk bistand til retshåndhævelsesmyndigheder i lande som Nicaragua, Guatemala, El Salvador, Mozambique og Timor. Denne bistand omfatter kontrol med håndvåben og sprængstoffer.

II.C. Medlemsstaters tilrettelæggelse og deltagelse i internationale seminarer og konferencer

Medlemsstaterne har givet følgende oplysninger om tilrettelæggelse og støtte til internationale seminarer og konferencer. Derudover har EU-medlemsstater deltaget i en række seminarer og workshops vedrørende eksportkontrol med håndvåben og lette våben.

Det Forenede Kongerige finansierede i februar 2000 Kampala-konferencen om »Tackling Small Arms Proliferation in Eastern

Africa and the Greater Horn», som førte til, at der blev udarbejdet en skitse til en handlingsplan for subregionen, hvori våbenhandel vil blive taget op. Department for International Development (Det Forenede Kongeriges ministerium for international udvikling) har bidraget finansielt til opfølgingsmøder i forbindelse med denne handlingsplan. Det Forenede Kongerige støtter fem opfølgings-workshopper, som arrangeres af Saferworld og Intergovernmental Authority for Development.

Østrig har bidraget finansielt til afholdelsen af en regional rundbordskonference, der fandt sted den 14.-15. april 2000 i Tbilisi, Georgien, med titlen »Small Arms — Large Measures: Curbing Arms Transfers as a Conflict Prevention Strategy in the South Caucasus«. Rundbordskonferencen blev arrangeret i samarbejde mellem East-West Institute og Saferworld. Finland var en af forhandlingslederne ved rundbordskonferencen. Østrig bidrog med en foredragsholder, og franske eksperter deltog i konferencen. Østrig ydede også finansiell bistand til to delegationers deltagelse i OSCE-seminaret om håndvåben og lette våben, som fandt sted den 3.-5. april 2000 i Wien, og bidrog med en foredragsholder. Nederlandene og Finland ydede finansiell bistand til tre delegationers deltagelse. Finland bidrog med en af forhandlingslederne. Østrig havde på det tidspunkt formandskabet for OSCE og stod derfor sammen med International Alert og Saferworld for et arrangement om håndvåben og lette våben (»Tackling Small Arms — the OSCE Initiative and the UN 2001 Conference») den 27. november 2000 i tilknytning til ministermødet i OSCE i Wien.

Nederlandenes udenrigsminister deltog i SADC-EU-ministerkonferencen, der fandt sted i Gaborone, Botswana, den 29.-30. november 2000. Ministeren tog spørgsmålet om håndvåben og lette våben op i sin tale. Konferencen resulterede i vedtagelsen af en erklæring fra SADC-EU om håndvåben og lette våben. Danmark ydede et bidrag på 30 000 USD, hvoraf 10 000 USD vil blive brugt til opfølgingsarbejde, Finland bidrog med 30 000 EUR, og Det Forenede Kongerige gav 50 000 GBP i støtte til De Store Søers områdes og Afrikas Horns konference om håndvåben og lette våben, der blev afholdt den 12.-15. marts 2000 i Nairobi og var arrangeret af sikkerhedsforsknings- og informationscentret Security Research and Information Centre (SRIC) og De Forenede Nationers African Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (UNAFRI).

Finland arrangerede en international workshop med titlen »Action Plan for Small Arms — goals for the 2001 UN Conference Workshop«, der blev afholdt i december 2000 i Saariselkä i Finland. Denne workshop var tilrettelagt i samarbejde med Saferworld, BASIC og International Alert og var en del af deres »Biting the Bullet«-projekt, som forberedelse af FN-konferencen i 2001.

Belgien har sponsoreret et seminar af særlig interesse for luftfartssektoren om kontrol med illegale overførsler, der blev organiseret af ngo'en Saferworld.

Tyskland var vært for en konference for international politisk dialog om udvikling og nedrustning den 30. oktober — 1. november 2000 i Bonn, der især drejede sig om spørgsmålet om håndvåben og lette våben.

Portugal har organiseret et møde med Amnesty International om overførsler af militær-, sikkerheds- og politiudstyr i februar 2000 i Lissabon og har deltaget i et seminar organiseret af Saferworld om kontrol med strømmen af håndvåben og lette våben fra og igennem en udvidet EU.

II.D. EU's og medlemsstaternes deltagelse i internationale organisationers arbejde og i regionale aftaler vedrørende konventionelle våben, navnlig håndvåben og lette våben, samt bestræbelser for at opbygge konsensus i relevante regionale og internationale fora om den fælles aktionsprincipper

II.D.1. De Forenede Nationer (navnlig forberedelserne til FN-konferencen om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder)

Som følge af den betydning, EU tillægger foranstaltningerne til bekæmpelse af den ukontrollerede spredning og destabiliserende ophobning af håndvåben, har EU deltaget aktivt i forberedelserne til FN's konference om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder.

EU har fremsat forslag inden for nøgleområder som eksportkontrol og -kriterier; mærkning og sporing; formidling; forvaltning af lagre, overskud og destruktion; afvæbning, demobilisering og reintegration af tidligere soldater; bistand til implementering af konkrete foranstaltninger og opfølgning med henblik på at gennemføre et politisk bindende handlingsprogram med fremadrettede foranstaltninger på nationalt, regionalt og globalt plan.

I juli 2000 indstillede Det Forenede Kongerige Sir Michael Weston som UK's kandidat til at lede konferencen, og i september blev han godkendt som EU's kandidat.

I forbindelse med første møde i komitéen til forberedelse af konferencen i 2001 tog Nederlandene sammen med Schweiz og Norge initiativ til en gruppe af venner for konferencen i 2001, der skulle sætte yderligere skub i processen med den forberedende komité. Den 28.-29. september 2000 organiserede Nederlandene sammen med Ungarn en ekspertworkshop om destruktion af håndvåben og lette våben. Denne workshop mundede ud i en række anbefalinger til konferencen i 2001, som blev forelagt for formanden for komitéen til forberedelse af konferencen. Under samme møde den 29. februar 2000 i den forberedende komité organiserede Nederlandene sammen med Saferworld, BASIC og International Alert en offentlig briefing.

Frankrig, Belgien og Det Forenede Kongerige var repræsenteret i gruppen af regeringseksperter under FN, der blev oprettet i henhold til UNGA-resolution 54/54 V. Som forberedelse til FN-konferencen i 2001 har denne gruppe foretaget en feasibility-

undersøgelse hvad angår restriktioner for fremstillingen af og handelen med håndvåben og lette våben til kun at omfatte statsautoriserede personer, idet dens mandat også dækker formidlingsvirksomhed, herunder navnlig transport og finansielle transaktioner i forbindelse med ulovlige leverancer. UK og andre medlemsstater deltog også aktivt i arbejdet i Genève-gruppen af lande, der arbejder med håndvåben og lette våben samt konferencen.

Med henblik på De Forenede Nationers konference i 2001 forelagde Frankrig i samarbejde med Schweiz under første møde i komitéen til forberedelse af FN's konference om håndvåben et arbejdsdokument med overskriften »Bidrag til gennemførelsen af en international handlingsplan til brug for konferencen i 2001: Mærkning og identifikation af samt kontrol med håndvåben og lette våben«. Der blev afholdt et seminar om spørgsmålet den 12.-13. marts 2001 i Genève.

EU-medlemsstaterne har taget aktiv del i forhandlingerne om protokollen om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben, dele, komponenter og ammunition hertil, til De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet. Generalforsamlingen vedtog den 31. maj 2001 protokollen uden afstemning. EU-Kommissionen havde et forhandlingsmandat vedrørende nogle af protokollens artikler. Frankrig organiserede i januar 2000 et arbejds møde for »Francophonie«-medlemsstaterne om dette emne.

Endvidere har Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Det Forenede Kongerige og Sverige deltaget i arbejdet i FN's generalsekretærs Gruppe af Regeringssagkyndige for Håndvåben, som har udarbejdet to rapporter om spørgsmålet.

II.D.2. *De Forenede Nationers Generalforsamling*

Medlemsstaterne har indtaget følgende holdninger til de resolutioner vedrørende håndvåben, der blev vedtaget på De Forenede Nationers 55. Generalforsamling:

- »Konsolidering af fred ved hjælp af praktiske nedrustningsforanstaltninger« (55/33G)
  - Tyskland (forslagsstiller), EU-medlemsstaterne medforslagsstillere.
- »Gennemsigtighed inden for forsvarsmateriel« (55/33U)
  - Tyskland og Nederlandene (forslagsstillere), EU-medlemsstaterne medforslagsstillere.
- »Ulovlig handel med håndvåben og lette våben« (55/33Q)
  - EU-medlemsstaterne medforslagsstillere

- »Bistand til stater, der bremser den ulovlige handel med håndvåben og indsamler dem« (55/55)
  - EU-medlemsstaterne medforslagsstillere
- »Forholdet mellem nedrustning og udvikling« (55/33L)
  - vedtaget ved konsensus

II.D.3. *Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa*

EU-medlemsstaterne har deltaget aktivt i OSCE's arbejde inden for håndvåben og lette våben, hvilket førte til vedtagelse af OSCE's dokument om håndvåben og lette våben på OSCE-ministerkonferencen den 24. november 2000. Det Forenede Kongerige koordinerede forhandlingerne gennem sit formandskab for arbejdsgruppe B under Forummet for Sikkerhedssamarbejde. Dokumentet er et væsentligt regionalt bidrag til bekæmpelsen af spredning og misbrug af håndvåben og lette våben og et vigtigt tillidsskabende skridt op til FN-konferencen i 2001. Det Forenede Kongerige har ligeledes ydet støtte til OSCE-sekretariatet i den forbindelse.

II.D.4. *Det Økonomiske Fællesskab af Vestafrikanske Stater*

Sverige er repræsenteret i den rådgivende gruppe under PCASED. Jf. endvidere afsnit II.B.2 om medlemsstaternes finansielle støtte til Ecowas og PCASED.

II.D.5. *Wassenaar-arrangementet*

EU-medlemsstaterne har deltaget aktivt i arbejdet i tilknytning til Wassenaar-arrangementet. Det Forenede Kongerige har f.eks. givet sin tilskyndelse til de igangværende drøftelser inden for Wassenaar-arrangementet om det ønskelige og gennemførlige i at tage overførsler af håndvåben og lette våben med i informationsudvekslingen mellem de deltagende stater.

II.D.6. *Southern African Development Community*

Under de regelmæssige bilaterale kontakter med SADC-stater, også på ministerplan, har Det Forenede Kongerige støttet bestræbelserne for at styrke EU-SADC-processen og gennemførelsen af det regionale EU-SADC-handlingsprogram.

II.D.7. *Det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd og Den Nordatlantiske Traktats Organisation*

EU-medlemsstater deltager aktivt i arbejdet i EACP. Indtil maj 2000 varetog Det Forenede Kongerige formandskabet for EACP-NATO-ad hoc-arbejdsgruppen vedrørende håndvåben og lette våben.

II.D.8. *Andet arbejde*

Spørgsmålet om håndvåben og lette våben behandles regelmæssigt i møder på ekspertniveau som led i den politiske dialog med de associerede lande.

DEL III

PRIORITETER FOR DEN EUROPÆISKE UNIONS FREMTIDIGE BISTAND

III.A. **Prioriterede retningslinjer**

EU kan yde et vigtigt bidrag til at få udryddet de problemer, som den destabiliserende og ukontrollerede spredning af håndvåben og lette våben er skyld i. En indsats for at eliminere denne kilde til destabilisering og konflikt vil være et væsentligt bidrag til forebyggelse af fremtidige konflikter. De foranstaltninger, EU allerede har truffet, udgør vigtige skridt i denne henseende og bør følges op af beslutsomme bestræbelser i samme retning. Vedtagelse på FN-konferencen om ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder af et handlingsprogram om forebyggelse, bekæmpelse og udryddelse af ulovlig handel med hånd- og mandbårne våben inden for alle områder vil udgøre et supplement til det tilsagn, EU tidligere har givet via den fælles aktion om håndvåben.

For at forbedre og styrke gennemførelsen af den fælles aktion og programmet har medlemsstaterne opstillet en række retningslinjer om spørgsmål, som der bør træffes afgørelse om, eller som bør behandles i nær fremtid. Disse retningslinjer vil naturligvis blive revideret med regelmæssige mellemrum på baggrund af den erfaring, der høstes under processen med gennemførelse af EU-projekter.

III.B. **Behovet for en samlet strategi**

Selv om der er en bred erkendelse af, at der bør træffes yderligere internationale foranstaltninger for at løse problemerne i forbindelse med håndvåben og lette våben, er der mange komplekse faktorer og processer, der skal tages hensyn til, som f.eks. international og intern sikkerhed, handel, civil-militære forbindelser og våbens rolle i samfundet. Der findes ikke én enkelt hurtig løsning på disse problemer. De skal behandles som led i en samlet strategi, der omfatter de forskellige aspekter af problemet — som kan være forskellige fra region til region — og løsningerne skal findes inden for en bred vifte af aftalte foranstaltninger. Medlemsstaterne er enige om, at sådanne bestræbelser bør tage sigte på både at reducere de eksisterende destabiliserende ophobninger og at forebygge yderligere ukontrolleret spredning af disse våben. Den lokale kapacitet til at tackle disse spørgsmål kan styrkes gennem bistand.

Med hensyn til finansiel støtte til projekter i forbindelse med håndvåben og lette våben vil det være EU's mål at styrke bestræbelserne for at reducere de disponible mængder af hånd-

våben og lette våben samt leverancerne heraf til konfliktområder eller potentielle konfliktområder, at medvirke til at udvikle en række internationale foranstaltninger, der kan begrænse efterspørgslen efter håndvåben og lette våben i sådanne områder, og at hjælpe regeringerne med at klare de problemer, som skyldes disse våben. Sådanne foranstaltninger kan træffes af EU eller på medlemsstatsniveau, og ved at gå igennem de relevante regionale eller globale institutioner. Medlemsstaternes og Kommissionens bestræbelser vil tage sigte på komplementaritet og afspejle ønsket om at behandle de forskellige aspekter af problemet med håndvåben på nationalt, subregionalt, regionalt og globalt plan.

III.C. **Behovet for en målrettet indsats**

Lande med megen usikkerhed og vold kan ikke udnytte udviklingsbistand effektivt. Bistanden til konflikttruede lande eller regioner bør derfor ydes for at fremme sikkerhed, afvæbning, demobilisering og reintegrering i samfundet af krigsveteraner som en integreret del af sociale og økonomiske udviklingsprogrammer.

I de tilfælde, hvor regeringerne aktivt bestræber sig på at begrænse tilstrømningen af våben til og omsætningen af håndvåben og lette våben inden for deres region, bør EU samarbejde med dem om denne opgave. De modtagende regeringer har måske i praksis ikke kapacitet til at gennemføre deres kontrolprogrammer. EU vil derfor være villig til at overveje at yde praktisk støtte til initiativer som kapacitetsopbygning og uddannelse, bevidstgørelse osv.

III.D. **Behovet for kriterier for tildeling af midler**

Bistand fra EU til de projekter, der hidtil er blevet støttet, er blevet vedtaget på et ad hoc-grundlag. For at sikre, at alle projekter er omfattende og målrettede har medlemsstaterne opstillet følgende grundlæggende kriterier på grundlag af hvilke EU vil foretage en foreløbig vurdering af ansøgningerne.

- Bistand fra EU på området håndvåben og lette våben skal baseres på en ægte politisk vilje i modtagerstaten.
- Bistandsprojekter baseres på tæt samarbejde med myndighederne i modtagerstaten, og de forskellige aktørers rolle bør fastlægges.
- De foreslåede projekter skal fremme enten lokal, national eller regional sikkerhed i den modtagende stat/region (f.eks. bidrage til kontrol med håndvåben, tillidsskabende foranstaltninger, forsoning, regional stabilitet).

- I projekter, der omfatter indsamling af våben, bør alle de indsamlede våben i princippet destrueres.
- Bistand på området håndvåben og lette våben bør indgå i en overordnet udviklings- og sikkerhedsstrategi over for modtagerlandet. I tilfælde, hvor dette ikke er muligt, bør projektforslaget skitsere, hvordan denne aktivitet vil bidrage til at integrere en politik for håndvåben og lette våben i en bredere sikkerheds- og udviklingspolitik.
- For hvert projekt opstilles der klare mål tillige med referenc punkter og en tidshorisont, således at virkningen af projektet kan vurderes.
- Ansøgninger om bistand bør klart redegøre for, hvordan det foreslåede projekt kan fremme de mål og målsætninger, der er indeholdt i EU's fælles aktion.
- Ansøgninger om bistand bør klart redegøre for, hvordan det foreslåede projekt kan fremme modtagerlandets evne til at overholde eksisterende regionale eller internationale forpligtelser.

EU-medlemsstaterne og Kommissionen vil indlede en dialog inden for de relevante arbejdsgrupper med henblik på at udarbejde eller præcisere fælles kriterier for EU-projekter.

III.E. Behovet for grundig vurdering og evaluering

Det er vigtigt, at projekter, der støttes af EU-midler, vurderes og evalueres grundigt. Foranstaltninger med henblik herpå omfatter:

- Gennemførelsen af projekterne bør finde sted efter forsvarelige økonomiske forvaltningsprincipper.
- En endelig rapport vil blive forelagt ved projektets afslutning med en oversigt over de opnåede resultater.
- Der vil blive foretaget en vurdering for at evaluere, om målene er nået, og om der er behov for en opfølgning. En sådan vurdering foretages i det mindste hen imod projektets afslutning. Projekter, der gennemføres over en lang periode, eller hvortil Den Europæiske Union yder et betydeligt bidrag, vurderes ligeledes i løbet af gennemførelsesperioden.
- Vurderingen udføres af uafhængige eksperter.
- Den endelige rapport og vurderingen vil også blive brugt til at fastslå, hvilken lære der kan drages med henblik på fremtidige projekter.

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union)

Endelig rapport om den første evalueringsrunde — gensidig retshjælp i straffesager ⁽¹⁾

(2001/C 216/02)

INDHOLD

	Side
RESUMÉ	15
I. INDLEDNING	15
II. GENERELLE BEMÆRKNINGER	16
III. SPECIFIKKE BEMÆRKNINGER	17
a) Ratifikation af internationale konventioner	17
b) Forældelse	17
c) Grunde til afslag	17
d) Opsporing af bankkonti	18
e) Fiskale lovovertrædelser	18
f) Dobbelt strafbarhed	19
g) Procedure	19
h) Appelmuligheder	20
i) Økonomisk kriminalitet — specialiserede enheder	21
j) Udlevering af bevismateriale	21
k) Standardformularer og edb-systemer for udgående retsanmodninger	21
l) God praksis	21
m) Hasteanmodninger	21
n) Retningslinjer	22
o) Den centrale myndigheds rolle	22
p) Det europæiske retlige netværk	22
q) Direkte fremsendelse	23
r) Registrering	23
s) Ressourcer	23
t) Uddannelse	24
u) Specialisering	25
IV. RAPPORTERNE	25
V. OPFØLGNING AF EVALUERINGERNE	25
VI. UDVIDELSE AF EVALUERINGERNE TIL OGSÅ AT OMFATTE ANSØGERLANDENE	25
VII. EVALUERINGSORDNINGEN	26
VIII. KONKLUSION	26

⁽¹⁾ Godkendt af Rådet den 28. maj 2001.

RESUMÉ

Evalueringsprocessen har vist, at evalueringsordningen i sig selv er velfungerende, og at der i processens løb er foretaget væsentlige forbedringer på såvel det praktiske som det lovgivningsmæssige plan. Medlemsstaternes myndigheder har samarbejdet fyldestgørende og positivt med evalueringsholdene. Den Europæiske Union bør fortsætte med at anvende ordningen for gensidig evaluering og sikre, at den bliver anvendt fuldt ud.

På baggrund af evalueringerne har der kunnet drages to konklusioner vedrørende omfanget af den gensidige retshjælp:

- strømmen af anmodninger om gensidig retshjælp er stigende. Samtlige medlemsstater har konstateret dette, og nogle har været henvist til at afsætte yderligere ressourcer eller finde frem til andre måder at gribe dette aspekt af den gensidige retshjælp an på
- hovedparten af strømmen af anmodninger om gensidig retshjælp vedrører samarbejdet mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (de anslås at andrage mellem 75 % og 95 %).

Evalueringen har gjort det klart, at selv om ordningen for gensidig retshjælp er behæftet med visse mangler, er den kritik, der sædvanligvis rettes mod den for at være langsommelig, ineffektiv og uden gennemslagskraft, overdreven; generelt fungerer den gensidige retshjælp ikke så ringe, som den har ry for. Hvad narkotikaområdet eller alvorlige forbrydelser efter den almindelige straffelovgivning angår, mener det store flertal af de embedsmænd, som medvirkede ved evalueringen, at ordningen for gensidig retshjælp fungerer effektivt og til embedsmændenes tilfredshed. Endvidere er de personer, der beskæftiger sig med gensidig retshjælp, ansvarsbevidste og pligtopfyldende embedsmænd, der bestræber sig på at bistå de udenlandske myndigheder så godt som muligt — undertiden under vanskelige materielle vilkår. Dette forhold er ikke ensbetydende med, at kritikken af den måde, hvorpå der i dag ydes gensidig retshjælp, er uberettiget, men tager i nogen grad brodden af denne kritik.

Ordningen for gensidig retshjælp kan imidlertid forbedres i mange henseender:

- de ressourcer, der er afsat i form af personale, materiel og budgetmidler, er utilstrækkelige til at imødekomme behovet og bør i højere grad tilpasses de nuværende behov
- utilstrækkelige sprogkunderskaber udgør fortsat en hindring for en forbedring af den gensidige retshjælp og for den direkte kommunikation mellem de retslige myndigheder; der er et betydeligt uddannelsesbehov på dette område
- forældet praksis, meningsløst bureaukrati og komplekse hierarkiske strukturer udgør en væsentlig hæmsko; dette medfører, at fremsendelsen og udførelsen af internationale retsanmodninger forsinkes; løsningen vil være at forenkle kommunikationskanalerne og strømline procedurerne
- det er tvingende nødvendigt at uddanne specialister i gensidig retshjælp

- ophobningen af internationale og nationale regler, der skal anvendes i den samme sag, giver anledning til komplekse juridiske problemer; det er derfor afgørende, at de embedsmænd, der beskæftiger sig med gensidig retshjælp, får en grundlæggende uddannelse i anvendelsen af disse regler
- der er væsentlige uoverensstemmelser mellem medlemsstaternes anvendelse af konventionerne; der bør indføres en forbedret politik for fastlæggelse af retningslinjer (uanset hvordan de fastlægges, og uanset deres retlige status)
- anmodninger om gensidig retshjælp vedrørende lovovertrædelser, der kan kategoriseres som fiskale lovovertrædelser, giver anledning til problemer; det er ønskeligt, at der fremover rådes bod på dette forhold
- det tager undertiden længere tid at ratificere konventioner, end de rent tekniske forhold kan retfærdiggøre; hurtig ratificering er uomgængelig nødvendigt
- kravet om dobbelt strafbarhed udgør fortsat en mulig grund for at give afslag på retsanmodninger, når den foranstaltning, der anmodes om, er et tvangsindgreb; EU bør fortsætte drøftelserne af dette spørgsmål
- det bør ikke være muligt at gøre brug af appelmulighederne for at forhale en sag
- god praksis bør efterleves omhyggeligt i medlemsstaterne, og anvendelsen heraf på overvåges af det europæiske retlige netværk
- forældelsesfrister i henhold til lovgivningen i den anmodede stat bør ikke længere udgøre en hindring for udførelsen af retsanmodninger

og endelig kan man som en generel konklusion fastslå,

- at det store omfang af gensidig retshjælp inden for selve EU bør tilskynde til at gøre yderligere brug af en særlig procedure for gensidig retshjælp mellem medlemsstaterne inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, især da dette aspekt sandsynligvis vil blive af stigende betydning som følge af udvidelsen af EU.

I. INDLEDNING

I henhold til artikel 8, stk. 5, og artikel 10 i den fælles aktion af 5. december 1997 ⁽¹⁾ vedrørende indførelse af en ordning for evaluering af, hvordan de internationale forpligtelser med

⁽¹⁾ Artikel 8, stk. 5: »Rådet træffer passende foranstaltninger, når en evaluering er afsluttet.«
 Artikel 10: »Senest når alle medlemsstater har været igennem deres første evaluering, vurderer Rådet ordningens bestemmelser og anvendelsesområde og tilpasser om nødvendigt denne fælles aktion.«

hensyn til bekæmpelse af organiseret kriminalitet udmøntes og efterleves i de enkelte medlemsstater, har denne rapport til formål at drage en række konklusioner på baggrund af den første evalueringsrunde, for at Rådet kan træffe de afgørelser, der påhviler det.

Den første evalueringsrunde vedrørte forsinkelser i forbindelse med gennemførelse af ordningen for gensidig retshjælp og hasteanmodninger om beslaglæggelse af formuegoder.

Denne rapport bygger på de enkelte evalueringsrapporter, interimrapporterne samt Den Tværfaglige Gruppens drøftelser af disse rapporter. Den har ikke til formål at gentage de henstillinger, der er rettet til de enkelte medlemsstater. Den tager sigte på at belyse de væsentligste problemer, som blev indkredset under evalueringen, fastlægge god praksis, samt analysere evalueringsrunden og, hvor det er relevant, fremsætte forslag til foranstaltninger i form af henstillinger, der — alt efter omstændighederne — er rettet til enten Den Europæiske Union eller til medlemsstaterne selv. Disse henstillinger er naturligvis ikke alle lige væsentlige, og dette forhold bør tages i betragtning ved gennemlæsningen af denne rapport.

II. GENERELLE BEMÆRKNINGER

Der er rettet henstillinger til de enkelte medlemsstater i hver enkelt evalueringsrapport, men de samlede resultater af evalueringen af medlemsstaternes ordninger for gensidig retshjælp i straffesager er også af væsentlig betydning for Den Europæiske Union. De gør det bl.a. muligt at vurdere, om de problemer, der er observeret, og da ikke mindst, om den ofte hårde kritik, der i de seneste år er blevet fremført af denne samarbejdsform for at være for langsom og for ineffektiv, er velbegrundet og, i givet fald, i hvor høj grad dette er tilfældet.

Inden for de seneste fem-otte år har spørgsmålet om gensidig retshjælp været diskuteret indgående i Den Europæiske Union og dens medlemsstater. Der er fremført bemærkninger og kritik fra forskellig side, som har varieret afhængigt af, om de blev fremført af embedsmænd eller universitetsfolk. Der har også været stigende opmærksomhed om spørgsmålet i de nationale parlamenter og i Europa-Parlamentet.

I handlingsplanen af 28. april 1997 til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, som blev tiltrådt af Det Europæiske Råd i Amsterdam, slog Gruppen på Højt Plan — der som udgangspunkt fastslog, at det retlige samarbejde burde bringes op på samme niveau som politisamarbejdet — til lyd for, at man anstillede undersøgelser og fandt frem til løsninger med henblik på at lette den gensidige retshjælp gennem oprettelse af et europæisk retligt netværk til fremme af direkte kommunikation mellem de retslige myndigheder og forbedring af de former for samarbejde, der ville kunne bidrage til at bekæmpe organiseret kriminalitet. Handlingsplanen indeholdt ligeledes et forslag om indførelse af den ordning for gensidig evaluering, som denne rapport omhandler.

Den første konklusion, der kan drages på baggrund af de femten evalueringer, er, at selv om ordningen for gensidig retshjælp ikke fungerer så perfekt og pålideligt, som mange embedsmænd forventer, fungerer den på den anden side ikke så ringe, som nogle hævder. For så vidt angår narkotikaområdet eller grove forbrydelser efter den almindelige straffelovgivning, mener det store flertal af de embedsmænd, som medvirkede ved evalueringen, at ordningen for gensidig retshjælp fungerer mere effektivt, end den har ry for. Således fremgik det klart af evalueringerne, at den påståede mangel på direkte kommunikation mellem retsmyndighederne ikke har hold i virkeligheden. Og selv om de centrale myndigheder i næsten alle tilfælde var ude af stand til at fremlægge statistiske oplysninger om, hvor mange retsanmodninger der fremsættes i henhold til konventionen fra 1990 om gennemførelse af Schengen-aftalen fra 1985 (i det følgende benævnt »Schengen-konventionen«) viser evalueringerne, at den direkte kommunikation mellem de retslige myndigheder nu er almindelig praksis, og at den finder anvendelse i stigende grad. Dette forhold er ikke ensbetydende med, at kritikken af den måde, hvorpå der i dag ydes gensidig retshjælp, er uberettiget, men tager i nogen grad brodden af denne kritik. I sandhedens interesse bør det dog tilføjes, at selv om ordningen for gensidig retshjælp ikke fungerer så dårligt, som den har ry for, er der fortsat områder, som volder problemer, f.eks. skattespørgsmål og visse former for økonomisk kriminalitet.

For det andet har evalueringerne vist, at selv om de statistiske oplysninger ikke er fuldstændigt pålidelige, fremsendes hovedparten af anmodningerne om gensidig retshjælp mellem Den Europæiske Unions medlemsstater, idet andelen ligger på mellem 75 % og 95 %. Desuden vedrører næsten alle de resterende anmodninger ansøgerlande, der før eller siden vil tiltræde Den Europæiske Union. Den konklusion, der kan drages heraf, er, at samarbejdet på dette område er specifikt knyttet til Unionen i dens nuværende eller fremtidige sammensætning. Dette forhold fører så igen til den konklusion, at det for EU lønner sig at vedtage sine egne instrumenter og fortsætte med at udvikle en praksis, som er specifik for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Denne udvikling tog allerede sin begyndelse med konventionen af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (i det følgende benævnt »2000-konventionen«), der supplerer Europarådets konvention om gensidig retshjælp i straffesager fra 1959 (i det følgende benævnt »den europæiske konvention fra 1959«). Endvidere arbejder Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminalisager på grundlag af et fransk initiativ på at udvikle et andet instrument på dette område, der er koncentreret om økonomisk kriminalitet. Denne strategi bør forfølges og udbygges yderligere.

Den tredje konklusion vedrører gennemførelsen af instrumenterne. Ekspertene har noteret sig, at den grundlæggende konvention — den europæiske konvention af 1959 — fyrré år efter vedtagelsen ikke anvendes ensartet — hverken mellem medlemsstaterne indbyrdes eller i den enkelte medlemsstat. Denne mangel på konsekvens udgør et reelt problem, som der skal findes en løsning på.

Den fjerde konklusion vedrører det forhold, at forældet praksis, administrativ rutine og et bureaukratisk hierarki medvirker til yderligere at komplicere de juridiske problemer. Det er ind-

lysende, at en forbedring af den gensidige retshjælp forudsætter, at nedarvede arbejdsmetoder tilpasses nutidens behov, og at arbejdsgangen smidiggøres.

Den femte generelle konklusion vedrører brugen af fremmedsprog. Den omstændighed, at hovedparten af retsmyndighedernes ansatte er ude af stand til at udtrykke sig korrekt og under anvendelse af juridiske udtryk på et andet sprog end deres eget, begrænser mulighederne for at anvende bestemmelserne om direkte kommunikation. Denne hindring kan kun fjernes gennem en styrket og vedvarende sprogundervisning.

Den sjette og sidste konklusion vedrører strømmen af anmodninger om gensidig retshjælp: Denne strøm er støt stigende. Samtlige medlemsstater har bemærket en generel stigning, idet forholdet dog varierer afhængigt af den enkelte stat og omstændighederne; men ét er sikkert: Tendensen går i retning af en stigning i antallet af anmodninger om gensidig retshjælp.

III. SPECIFIKKE BEMÆRKNINGER

a) Ratifikation af internationale konventioner

Som anført i det spørgeskema, der udgjorde grundlaget for evalueringen, vedrørte denne gensidig retshjælp mellem medlemsstaterne inden for rammerne af den europæiske konvention om gensidig retshjælp i straffesager fra 1959 samt tillægsprotokollen hertil fra 1978, traktaten om udlevering og gensidig retshjælp i straffesager mellem Kongeriget Belgien, Storherzogdommet Luxembourg og Kongeriget Nederlandene fra 1962 samt tillægsprotokollen hertil fra 1974, konventionen af 1990 om gennemførelse af Schengen-aftalen fra 1985, tillige med andre relevante traktater eller samarbejdsordninger, som f.eks. konventionen af 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold (i det følgende benævnt »hvidvaskningskonventionen af 1990«).

Selv om alle EU's medlemsstater har ratificeret den europæiske konvention af 1959, er der stadigvæk en medlemsstat, som ikke har ratificeret protokollen fra 1978 (om fremme af gensidig retshjælp i fiskale anliggender), og den blev først ratificeret af en anden medlemsstat i 2000. Hvidvaskningskonventionen af 1990 er ratificeret af 14 af Den Europæiske Unions medlemsstater. Bortset fra disse specifikke tilfælde noterede eksperterne sig, at det næsten altid tog lang tid (ofte mere end fem år og undertiden op til 20 år) at ratificere konventioner.

Den Europæiske Union har allerede tilkendegivet sin bekymring over, hvor lang tid der er medgået til at ratificere sådanne instrumenter. Det gjorde den i handlingsplanen til bekæmpelse af organiseret kriminalitet af 28. april 1997 (henstilling nr. 13 og 14); måldatoen blev dengang fastsat til slutningen af 1998. Den gjorde det igen i henstilling nr. 27 i dokumentet om »Forebyggelse og bekæmpelse af organiseret kriminalitet: En

EU-strategi for begyndelsen af det nye årtusind«⁽¹⁾, hvori den fastsatte måldatoen til slutningen af 2001 med prioritet 1. I 2000-konventionen opfordres medlemsstaterne til at påbegynde ratifikationen inden den 1. januar 2001.

Evalueringerne har vist, hvor vigtigt det er, at der ikke er huller i nettet af konventioner om gensidig retshjælp, eftersom enhver manglende ratifikation kan være til hinder for eller svække den gensidige retshjælp.

Henstilling nr. 1: Rådet opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at sørge for navnlig, og i overensstemmelse med kravene i deres forfatninger, at ratificere internationale instrumenter, der letter den gensidige retshjælp i straffesager, inden for en rimelig tid. Der bør i særlig grad lægges vægt på, at 2000-konventionen ratificeres snarest muligt. Formanden for Rådet bør skrive til sine kolleger og anmode dem om inden 1. oktober 2001 at aflægge rapport til Rådet om grundene til ikke at ratificere konventionerne. Disse rapporter vil kunne danne grundlag for en drøftelse i Rådet under det belgiske formandskab.

b) Forældelse

Evalueringerne viste, at retsmyndighederne i nogle medlemsstater har undladt at udføre en retsanmodning, hvis det så ud til, at der i henhold til den pågældende medlemsstats egen lovgivning var indtrådt forældelse for de forbrydelser, som anmodningen vedrørte. I en lov fra 1999 om internationalt retligt samarbejde bekræftede en medlemsstat princippet om, at samarbejde ikke er muligt, såfremt strafforfølgning hindres af præskriptionslove, undtagen hvis en konvention udtrykkeligt indeholder bestemmelser om det modsatte.

I den europæiske konvention fra 1959 er det ikke nogen udtrykkelig begrundelse for afslag, at den forbrydelse, som retsanmodningen vedrører, er forældet i henhold til lovgivningen i den anmodede stat. Dette er imidlertid tilfældet i den europæiske udleveringskonvention fra 1957. På dette område har medlemsstaterne gjort fremskridt. I henhold til konventionen om udlevering mellem Den Europæiske Unions medlemsstater fra 1996 kan udlevering ikke afslås med den begrundelse, at der er indtrådt forældelse med hensyn til tiltale eller fuldbyrdelse af straf i henhold til lovgivningen i den anmodede medlemsstat. Der bør sættes spørgsmålstegn ved det betimelige i at opretholde denne begrundelse for afslag i forbindelse med gensidig retshjælp.

Henstilling nr. 2: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at gennemgå deres nationale lovgivning og praksis med henblik på at sikre, at der ikke gives afslag på en anmodning om gensidig retshjælp fra en anden medlemsstat, blot fordi den lovovertrædelse, som retsanmodningen vedrører, er omfattet af præskriptionslove i den anmodede stat.

c) Grunde til afslag

Det er fremgået af evalueringerne, at tre ud af de fire grunde til afslag, som er anført i artikel 2, litra b), i den europæiske kon-

(¹) EFT C 124 af 3.5.2000, s. 1.

vention af 1959, (nemlig suverænitæt, sikkerhed og de almindelige retsprincipper (*ordre public*)) sjældent gøres gældende som begrundelse for at afslå en retsanmodning fra en anden EU-medlemsstat. Det forholder sig anderledes med hensyn til de livsvigtige interesser. Mindst én medlemsstat henviste til livsvigtige interesser som begrundelse for, at anmodninger vedrørende ransagning eller beslaglæggelse i en bank skulle underkastes kontrol af justitsministeriet, før de blev bragt til udførelse, om end det ser ud til, at denne praksis for nylig er blevet ændret gennem en lovændring som følge af evalueringerne.

Henset til udviklingen i de internationale instrumenter er en vurdering foretaget af den udøvende magt i henhold til artikel 2, litra b), udtryk for en ensidig afgørelse med en indiskutabel politisk dimension, eftersom den vedrører beskyttelsen af en stats suverænitæt. Evalueringerne viste imidlertid, at den gensidige retshjælp nu i stigende grad udvikler sig inden for retssystemets rammer, hvilket den direkte kommunikation mellem medlemsstaternes retsmyndigheder, som fastsat i Schengenkonventionen og i 2000-konventionen, der fremmes og lettes gennem det europæiske retlige netværk, vidner om. Det tvetydige forhold mellem den politiske vurdering og den gennemgang, som foretages af retsmyndighederne, er i flere af evalueringsrapporterne blevet betegnet som en årsag til forsinkelse af udførelsen af retsanmodningerne og som en kilde til uklarhed med hensyn til ansvarsfordelingen mellem ministerierne og de retslige myndigheder.

Det udkast til instrument, der for tiden behandles i Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager, indeholder et forslag om at begrænse anvendelsen af artikel 2, litra b), i den europæiske konvention af 1959.

Rådet noterer sig, at spørgsmålet om grunde til afslag drøftes i Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager. I den forbindelse er der stillet forslag om at begrænse anvendelsen af de grunde til afslag, der er fastsat i artikel 2, litra b), i den europæiske konvention af 1959, i forholdet mellem medlemsstaterne.

d) Opsporing af bankkonti

Indefrysning og, eventuelt, konfiskation af aktiver og formuegoder er et effektivt middel til bekæmpelse af kriminalitet, som forudsætter, at disse forinden har kunnet identificeres og opspores. Det fremgik af evalueringerne, at en række medlemsstater kun ville acceptere en anmodning om gensidig retshjælp, der indebar anvendelse af foreløbige retsmidler eller tvangsindgreb vedrørende formuegoder og aktiver, hvis disse var fuldstændigt identificeret. Men dette er netop den væsentligste hindring for kriminalitetsbekæmpelsen, eftersom identifikationen som oftest ikke er fuldstændig. Det hænder endog, at formuegodet befinder sig i tredjemands besiddelse. Evalueringsholdene bemærkede, at medlemsstaterne kun stillede begrænsede midler til rådighed for opsporingen af de aktiver, hvorom der kun forelå meget få oplysninger, og nogle medlemsstater afslog at foretage undersøgelser, som de anså for at være for bredt definerede, og som de betegnede som »fishing expeditions«. Dette gælder hovedsageligt bankkonti. Ekspertterne bemærkede, at embedsmændene i nogle medlems-

stater mente, at sådanne retsanmodninger ville kunne udføres effektivt, hvis den anmodede medlemsstat rådede over et centralt register over alle bankkonti, og ikke var henvist til at rette henvendelse til alle landets pengeinstitutter. På den anden side skal man se i øjnene, at visse medlemsstater, der ikke råder over et centralt register over alle bankkonti, vil have vanskeligheder med at fremskaffe sådanne oplysninger.

Embedsmænd, der beskæftiger sig med dette spørgsmål, ved, at det ikke er nemt at identificere, afsløre og udpege en bankkonto, som er oprettet i en anden medlemsstat; men det hænder temmelig ofte, at de er vidende om, at den findes, uden at råde over tilstrækkelig præcise oplysninger til at kunne udpege den bank, hvor den er oprettet.

Det udkast til instrument, som for tiden drøftes i Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager, indeholder et forslag om udlevering af en liste over de bankkonti, som en fysisk eller juridisk person har oprettet, efter anmodning fra en anden medlemsstat.

Henstilling nr. 3: Rådet noterer sig med tilfredshed, at Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager drøfter indførelsen af en fremskyndet procedure for opsporing af fysiske eller juridiske personers bankkonti, og anmoder gruppen om så hurtigt som muligt at finde frem til passende løsninger på dette problem.

e) Fiskale lovovertrædelser

Evalueringerne viste, at spørgsmålet om fiskale lovovertrædelser stadigvæk var et så følsomt spørgsmål, at gensidig retshjælp af denne grund kunne være begrænset og langsommelig, og at man i værste fald afslog at yde gensidig retshjælp.

Ekspertterne bemærkede, at 14 medlemsstater har ratificeret tillægsprotokollen af 17. marts 1978 til den europæiske konvention af 1959, idet en medlemsstat endnu ikke har ratificeret den. Endvidere opretholder mange af de medlemsstater, der har ratificeret protokollen, kravet om dobbelt strafbarhed, proportionalitet og specialitet, hvilket som oftest kommer til udtryk i form af forbehold og erklæringer til protokollen.

Denne situation er så meget mere uheldig, som visse aspekter af organiseret kriminalitet også falder inden for skatte- og afgiftsområdet, f.eks. cigaretsmugling. Det ville være beklageligt, hvis det ikke var muligt at foretage indefrysning af en bankkonto, hvor der var indsat et udbytte fra denne form for virksomhed, alene af den grund, at der var tale om en fiskal lovovertrædelse.

Det udkast til instrument, der for tiden drøftes i Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager, indeholder en bestemmelse, hvorefter der ikke kan gives afslag på anmodninger om gensidig retshjælp med den begrundelse, at lovovertrædelsen er en fiskal lovovertrædelse.

Rådet noterer sig med tilfredshed, at der i Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager føres drøftelser med henblik på at sikre, at anmodninger om gensidig retshjælp ikke kan afslås med den begrundelse, at lovovertrædelsen er en fiskal lovovertrædelse.

f) *Dobbelt strafbarhed*

Ekspertene undersøgte systematisk spørgsmålet om dobbelt strafbarhed, der undertiden fremføres som begrundelse for ikke at imødekomme anmodninger om gensidig retshjælp eller for slet ikke at fremsætte en retsanmodning. Ekspertene fandt, at dette krav antog forskellig ikklædning i de forskellige medlemsstater, og blev benyttet i forskelligt omfang.

De bemærkede ikke desto mindre,

- at evalueringerne ikke førte til den konklusion, at dobbelt strafbarhed udgør en væsentlig hindring for gensidig retshjælp, eftersom de forbrydelser, som retsanmodningerne vedrørte, udgjorde alvorlige forbrydelser, for hvilke medlemsstaterne har fastsat temmelig ensartede lovbestemmelser (narkotika, voldsforbrydelser, svindel mv.)
- der er delte meninger om, hvorvidt og i hvilken udstrækning kravet voldrer problemer i praksis
- at praksis varierer fra land til land og endog fra domstol til domstol
- at den omstændighed, at reglen findes, afholder visse retsmyndigheder fra at fremsætte anmodninger, fordi de på forhånd ved, at deres anmodning vil blive afslået.

Ud over disse generelle bemærkninger kan der gøres visse mere specifikke iagttagelser.

Den første vedrører det forhold, at selve begrebet dobbelt strafbarhed ikke er ufravigeligt; i det omfang det findes, betragtes det altid med et vist mål af fleksibilitet, ikke som et krav om, at den strafbare handling skal være præcis den samme i henhold til den anmodende og den anmodede stats lovgivning, men ofte blot som et spørgsmål om, at handlingen skal være strafbar i begge lande (*double punishability*) — en holdning, der i højere grad fokuserer på handlingen end på lovgivningen. I den forstand indebærer kravet om dobbelt strafbarhed en undersøgelse af, om der i den anmodede stats lovgivning findes en lovovertrædelse af samme karakter, som gør det muligt at rejse tiltale, selv om lovovertrædelsen ikke nøjagtigt svarer til den retlige beskrivelse af den lovovertrædelse, på grundlag af hvilken retsanmodningen er fremsat.

Den anden iagttagelse er, at trods denne forskelligartede holdning, som ofte beskrives som en konkret vurdering, er dobbelt strafbarhed stadigvæk i vidt omfang en betingelse for, at retsanmodningen kan blive behandlet, og at det i hver enkelt sag skal undersøges, om denne betingelse er opfyldt, selv dette som oftest er tilfældet. Kravet udgør således ikke kun en mulig

hindring for gensidig retshjælp, men kan ligeledes udgøre en yderligere tidskrævende faktor i sagsbehandlingen. Ekspertene bemærkede også, at en medlemsstat mener, at kravet om dobbelt strafbarhed går så vidt som til at tage eventuelt formildende omstændigheder i forbindelse med den lovovertrædelse, som retsanmodningen vedrører, i betragtning. En sådan indstilling indebærer en væsentlig udvidelse af de retlige kravsrækkevidde og er af en sådan karakter, at den er til hinder for ydelse af gensidig retshjælp.

En tredje iagttagelse vedrører det forhold, at dobbelt strafbarhed i mange medlemsstater udlægges forskelligt, alt efter hvilken person der behandler retsanmodningen; dette illustrerer, i hvor høj grad myndighederne i det anmodende land holdes hen i uvished. I en medlemsstat viste det sig således, at en domstol, der udførte retsanmodninger, håndhævede kravet om dobbelt strafbarhed mere konsekvent end den centrale myndighed.

For det fjerde skal det bemærkes, at kravet om dobbelt strafbarhed håndhæves mere konsekvent, når en retsanmodning vedrører et tvangsindgreb. Nu forholder det sig sådan, at ransagning og beslaglæggelse, der må betegnes som tvangsindgreb i ordets egentligste forstand, er af afgørende betydning for bekæmpelsen af organiseret kriminalitet — både med henblik på at fremskaffe bevismateriale og på at fratage de mest foretagsomme internationale forbrydere deres aktiver. Det blev dog bemærket, at en medlemsstat aldrig gør kravet om dobbelt strafbarhed gældende over for andre EU-medlemsstater, selv når der er tale om ransagning og beslaglæggelse.

Det må antages, at spørgsmålet om dobbelt strafbarhed vil trænge sig mindre på, efterhånden som den materielle strafferet harmoniseres inden for EU, om end det fremgår af evalueringerne, at kravet om dobbelt strafbarhed kan udgøre en potentiel hindring for gensidig retshjælp — i særdeleshed når der anmodes om tvangsindgreb.

Det udkast til et nyt instrument, Gruppen vedrørende Samarbejde i Kriminal­sager for øjeblikket er i færd med at gennemgå, omfatter et forslag vedrørende kravet om dobbelt strafbarhed i forbindelse med retsanmodninger om ransagning og beslaglæggelse.

Henstilling nr. 4: Rådet tager til efterretning, at dobbelt strafbarhed stadig er aktuelt blandt medlemsstaterne, og anbefaler, at drøftelserne om dette spørgsmål fortsættes.

g) *Procedure*

Spørgsmålet om foreneligheden mellem medlemsstaternes strafferetsplejelovgivning er stadigvæk meget følsomt. Princippet er, at den anmodede stat udfører retsanmodningen under anvendelse af sin egen lovgivning. F.eks. bemærkede evalueringsekspertene, at de retslige myndigheder i en medlemsstat kunne acceptere, at en forsvarsadvokat var til stede under en afhøring, hvorimod andre retsmyndigheder i den samme medlemsstat

kategorisk afviste denne mulighed under henvisning til medlemsstatens retsplejelov, der ikke indeholdt bestemmelser herom. Visse medlemsstater har allerede indført bestemmelser i deres nationale lovgivning om internationalt samarbejde, der åbner mulighed for at anvende den anmodende stats lovgivning, hvis denne anmoder herom. 2000-konventionen indeholder en bestemmelse, hvorefter den anmodede stat skal respektere de formkrav og den fremgangsmåde, som den anmodende medlemsstat udtrykkeligt angiver, medmindre de pågældende formkrav og den pågældende fremgangsmåde strider mod de grundlæggende retsprincipper i den anmodede medlemsstat.

I forbindelse med samtlige evalueringer blev der afsat tid til at undersøge de interne procedurer, som anvendes af de centrale myndigheder og andre myndigheder, der medvirker ved udførelsen af anmodninger om gensidig retshjælp. Eksperterne stødte på en forældet bureaukratisk praksis, der ikke var tilpasset det øgede behov for effektiv sagsbehandling, der er opstået med den vedholdende, væsentlige stigning i antallet af retsanmodninger. I flere medlemsstater var anklagerens arbejde vanskeliggjort af et bureaukratisk hierarki, som i vidt omfang forsinkede fremsendelsen af anmodninger om gensidig retshjælp, selv når det i henhold til de pågældende medlemsstaters lovgivning var tilladt anklagerne at udarbejde og fremsende retsanmodningerne på egen hånd. Evalueringerne viste, at forsinkelser, der måtte tilskrives en ubegrundet og langsommelig arbejdsgang, kunne udgøre flere uger eller endog måneder.

Disse administrative rutiner er ikke forenelige med ånden i bestemmelserne i Schengen-konventionen og i 2000-konventionen. Det forekommer tvungende nødvendigt, at embedshierarkiets rolle begrænses, og at de enkelte embedsmænd i højere grad får et individuelt ansvar.

Eksperterne var forbløffet over, at retsanmodningerne i flere af de evaluerede medlemsstater blev sendt ad langsommelige bureaukratiske kanaler fra den centrale myndighed til det personale, der havde ansvaret for at udføre dem. I de fleste tilfælde er begrundelsen for denne lange og langtrukne arbejdsgang behovet for kontrol. Imidlertid viste det sig, at den lange række filtre ikke sikrede en reel kontrol med udførelsen af retsanmodningerne. Den virkelige kontrol foretages enten af den centrale myndighed, når denne har modtaget retsanmodningen, eller af den retsmyndighed, der skal udføre den. For at spare kostbar tid bør ansvaret for kontrollen i sager vedrørende Den Europæiske Union overdrages til et enkelt organ, som i de fleste medlemsstater vil være den retsmyndighed, der udfører retsanmodningen.

Adskillige af de anmodninger, en medlemsstat modtager, vedrører forkyndelse af dokumenter og ikke fremskaffelse af bevismateriale i en straffesag. Selv om forkyndelse af dokumenter kan være af væsentlig betydning for modtageren eller den myndighed, der udsteder dokumenterne, kræver den ikke samme komplekse foranstaltninger fra den anmodede medlemsstats side som andre anmodninger om gensidig retshjælp. Evalueringerne viste, at forkyndelse af dokumenter og andre anmodninger om gensidig retshjælp ofte behandles på samme måde, selv om forkyndelse af dokumenter kunne behandles mindre formelt og dermed hurtigere.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at eksperterne var imponeret over den uformelle indstilling til retligt samarbejde, der findes i visse medlemsstater. Der anvendes her en fremgangsmåde, der er præget af et minimum af formkrav, og som viser sig at give resultater. Siden Schengen-konventionen trådte i kraft, synes denne uformelle indstilling at vinde indpas i forholdet mellem retsmyndighederne, selv om der stadigvæk er behov for forbedringer.

Rådet gentager sin tidligere henstilling om hurtig ratificering af 2000-konventionen, der giver generel hjemmel til direkte kontakter og direkte fremsendelse af dokumenter til forkyndelse. Konventionen opfordrer også den anmodede medlemsstats myndigheder til at acceptere den anmodende medlemsstats fremgangsmåde, selv om de måtte være uvant hermed. Dette vil utvivlsomt medføre, at de generelle problemer som følge af uoverensstemmelser mellem de nationale strafferetsplejelove vil få mindre betydning.

Henstilling nr. 5: Rådet opfordrer medlemsstaterne til

- at rationalisere deres interne procedurer og antallet af administrative led og afskaffe overflødigt bureaukrati hos de myndigheder, der behandler sager om gensidig retshjælp, ved at fastlægge en klar ansvars- og opgavefordeling, ved at forenkle hierarkiets rolle og ved at tildele de berørte embedsmænd et personligt ansvar. Målet er at udvikle en smidig og dynamisk tjeneste; der bør i den forbindelse tages hensyn til den uformelle fremgangsmåde, som visse medlemsstater har indført
- sikre, at en anmodning om en specifik foranstaltning fra en anden medlemsstat ikke vil blive udført mindre effektivt end en tilsvarende foranstaltning i forbindelse med en national sag.

h) Appelmuligheder

Selv om de appelmuligheder, der findes i medlemsstaterne, sjældent har opsættende virkning, kan de medføre, at fremsendelsen af materiale til de anmodende myndigheder udsættes, og at den anmodende retsmyndigheds analyse og anvendelse af materialet forsinkes. Evalueringseksperterne noterede sig f.eks., at i én medlemsstat havde enhver berørt part i henhold til retsplejeloven ret til at indgive appel. Denne mulighed er blevet misbrugt af tiltalte for at forhale sagerne, og den pågældende medlemsstat har erkendt dette forhold og for nylig ændret sin lovgivning med henblik på at begrænse dette misbrug.

I en anden medlemsstat kan en bank anke en kendelse om beslaglæggelse af indeståendet på en bankkonto, og i en tredje medlemsstat har indgivelsen af appel opsættende virkning. Hvis man skal gå ud fra, at Den Europæiske Unions medlemsstater har tillid til hinandens retssystemer, og at retshjælpen ydes i den anmodende medlemsstats interesse, bør det overvejes at begrænse appelmulighederne i den anmodede medlemsstat eller

i det mindste ophæve deres opsættende virkning uden dog at tilsidesætte hensynet til de grundlæggende rettigheder.

Henstilling nr. 6: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at tage deres retsplejelovgivning op til fornyet behandling med henblik på at forhindre, at appelmulighederne anvendes til at forhale retssager.

i) *Økonomisk kriminalitet — specialiserede enheder*

Evalueringerne har vist, at flere medlemsstater har oprettet særlige enheder eller indført specifikke procedurer med sigte på at styrke bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet og forbedre mulighederne for at konfiskere udbyttet fra strafbare handlinger. Disse enheder omfatter eksperter fra forskellige fagområder og med forskellig erfaringsmæssig baggrund, og denne strategi har i flere medlemsstater vist sig at være et effektivt instrument til bekæmpelse af økonomisk kriminalitet.

Henstilling nr. 7: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at foretage en gennemgang af de strukturer, der står for efterforskningen af økonomisk kriminalitet, med henblik på at kunne drage lære af den bedste praksis med hensyn til de strukturer, som findes i andre medlemsstater, og til at undersøge, om det er nødvendigt at omlægge deres egne strukturer for at kunne forbedre samarbejdet mellem medlemsstaterne.

j) *Udlevering af bevismateriale*

I nogle medlemsstater vil materiale eller genstande, som er beslaglagt i henhold til en afgørelse truffet af en domstol, der handler på grundlag af en retsanmodning fra en anden domstol, ikke blive udleveret umiddelbart. Det forekommer ofte, at en retsmyndighed skal undersøge, om samtlige beslaglagte genstande og dokumenter faktisk har tilknytning til de strafbare handlinger, som retsanmodningen omhandler, og eventuelt fjerne genstande og dokumenter, der ikke vedrører sagen.

I evalueringsrapporterne konkluderedes det, at kravet om denne yderligere undersøgelse forud for udleveringen af materiale i tilknytning til udførelse af retsanmodninger var meningsløst, idet det var usandsynligt at det indebar yderligere garantier, og at det derfor kun var en årsag til forsinkelse. Endvidere var denne fase i proceduren i reglen fastlagt i lovgivning af ældre dato, hvilket de berørte medlemsstater indrømmede.

Dette aspekt bør ses i sammenhæng med tidligere henstillinger vedrørende en forenkling af proceduren og en begrænsning af antallet af involverede instanser samt overdragelse af ansvaret til den retsmyndighed, der udfører retsanmodningen, for således at undgå en »overbureaukratisering« af den gensidige retshjælp.

Henstilling nr. 8: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at forenkle proceduren for udlevering af materiale til den anmodende stat ved at ophæve kravet om gentagne kontroller.

k) *Standardformularer og edb-systemer for udgående retsanmodninger*

Flere af eksperterne henstillede til medlemsstaterne, at de traf de fornødne skridt til at forbedre kvaliteten af anmodningerne om gensidig retshjælp for at undgå, at retsanmodningerne blev misforstået, og for at lette den gensidige retshjælp i det lange løb.

Eksperterne var også imponeret over de edb-systemer, som nogle medlemsstater havde udviklet til behandling af anmodninger om gensidig retshjælp — en fremgangsmåde, som bl.a. kunne benyttes til at forbedre kvaliteten af udgående retsanmodninger. I navnlig en medlemsstat fandt man, at brugen af edb udgjorde et effektivt instrument for alle, der medvirkede ved udarbejdelsen af retsanmodninger.

Henstilling nr. 9: Rådet opfordrer det europæiske retlige netværk til at forsætte videreudviklingen af en standardformular til udgående retsanmodninger med henblik på at lette den gensidige retshjælp og sørge for, at den foreligger hurtigst muligt. Rådet henstiller endvidere til medlemsstaterne, at de undersøger mulighederne for at udvikle et edb-system til brug ved udførelse af retsanmodninger i deres eget land, og at de samordner bestræbelserne på EU-plan, eventuelt med tilskud fra EF-budgettet.

l) *God praksis*

Evalueringen var allerede påbegyndt og havde stået på i flere måneder, før EU vedtog den fælles aktion om god praksis i forbindelse med gensidig retshjælp i straffesager. Dette afholdt dog ikke eksperterne fra at undersøge, om bestemmelserne i den fælles aktion faktisk blev gennemført. De konstaterede, at de 15 medlemsstater havde afgivet erklæringerne i medfør af den fælles aktion af 29. juni 1998.

Det er vanskeligt at kontrollere, om de retslige myndigheder nu i praksis sørger for at angive samtlige telefonnumre og e-mail-adresser i deres retsanmodninger, så det bliver muligt at rette direkte henvendelse til en kontaktperson, og om der gøres brug af andre former for god praksis. I betragtning af de væsentlige fordele, som overholdelsen af god praksis indebærer, bør medlemsstaterne i særlig grad bestræbe sig på at overholde denne.

Henstilling nr. 10: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at vurdere, i hvilket omfang de retningslinjer, der er fastlagt i den fælles aktion af 29. juni 1998 om god praksis i forbindelse med gensidig retshjælp i straffesager, efterleves. Kontaktpunkterne inden for det europæiske retlige netværk kan bistå ved at underrette deres egne retslige myndigheder eller deres samarbejdspartnere inden for netværket om eventuel manglende overholdelse af retningslinjerne.

m) *Hasteanmodninger*

I flere medlemsstater beklagede retsmyndighederne eller embedsmændene ved de centrale myndigheder sig over, at rets-

anmodninger uberettiget blev betegnet som »hastende«, hvilket de opfattede som en metode til at få retsanmodningerne udført hurtigst muligt. Der mangler ofte en angivelse af årsagerne til, at den anmodende myndighed har følt sig foranlediget til at betegne sagen som »hastende«, uagtet at man ikke ved at gennemgå sagens akter kunne slutte, at der er tale om en hastesag.

Ikke desto mindre udfører den anmodede stat næsten altid retsanmodningen inden for den angivne tidsfrist, i og med at det ikke er dens opgave at vurdere hensigtsmæssigheden af de foranstaltninger, som den anmodende stat ønsker truffet.

Denne praksis er utilfredsstillende, fordi den fører til yderligere forsinkelser af udførelsen af de retsanmodninger, som ikke er betegnet som hastende, og bringer anvendelsen af betegnelsen »hastende« i miskredit.

Den fælles aktion af 29. juni 1998 om god praksis i forbindelse med gensidig retshjælp i straffesager omfatter en forpligtelse for medlemsstaterne til, når en anmodning er betegnet som hastende, at begrunde dette samt til at undlade at betegne mindre væsentlige anmodninger som hastende.

Rådet understreger betydningen af, at den i henstilling nr. 10 omhandlede fælles aktion af 29. juni 1998 bliver gennemført i fuldt omfang, navnlig for så vidt angår hastesanmodninger.

n) Retningslinjer

Evalueringerne viste, at der kunne udvikle sig en uensartet praksis på en medlemsstats område for så vidt angår udførelsen af indgående retsanmodninger. Eksperterne noterede sig således, at nationale regler kunne blive udlagt på flere forskellige måder.

Sådanne forskelle er forbundet med betydelige ulemper, og gør det også vanskeligt at danne sig et klart billede af, hvorledes den gensidige retshjælp fungerer i den pågældende medlemsstat. Brugen af retningslinjer for at sikre ensartede fremgangsmåder og ensartet praksis forekommer at være en logisk løsning på dette problem. Endvidere er anvendelsen af sådanne retningslinjer helt givet en enkel metode til at sikre udbredelsen af god praksis i forbindelse med gensidig retshjælp.

Henstilling nr. 11: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at fastlægge retningslinjer for deres retslige myndigheder på en måde, som er i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige traditioner, med henblik på at sikre udbredelse af ensartede fremgangsmåder.

o) Den centrale myndigheds rolle

I henhold til artikel 15, stk. 1, i den europæiske konvention af 1959 er den normale fremgangsmåde for fremsendelse af anmodninger, at disse fremsendes fra justitsministeriet i den

anmodende stat til justitsministeriet i den anmodede stat. I de fleste medlemsstater fungerer justitsministeriet som et centralt punkt, der sørger for, at de anmodninger, det modtager, fordeles og udføres korrekt. Evalueringerne har vist, at der er væsentlig forskel på den kontrol, der udføres af disse centrale punkter: I nogle medlemsstater sørger de blot for, at retsanmodningerne fremsendes og modtages på behørig vis, hvori- mod de i andre medlemsstater i højere grad medvirker ved udførelsen af retsanmodningen.

På baggrund af udviklingen i ordningen for gensidig retshjælp, som der er taget højde for i de nye internationale instrumenter, som f.eks. Schengen-konventionen og 2000-konventionen, blev det fastslået i forbindelse med evalueringerne, at de fleste medlemsstater bør tage begrebet »central enhed«, således som det har udviklet sig i medlemsstaterne, op til fornyet overvejelse og bestræbe sig på at præcisere den rolle, som en sådan central enhed bør spille, ikke mindst i forholdet til andre EU-medlemsstater. I nogle medlemsstater passerer hovedparten af retsanmodningerne uden om den centrale myndighed, og denne tendens kan kun fortsætte og blive endnu mere udpræget i de kommende år, navnlig i betragtning af, at evalueringerne tyder på, at hen ved 75-95 % af alle anmodninger om gensidig retshjælp vedrører Den Europæiske Unions medlemsstater. Der bør foretages en afvejning af denne bevægelse hen imod øget decentralisering over for det faktum, at en begrænsning af den centrale myndigheds kapacitet kan få betydning for, hvor effektivt den gensidige retshjælp fungerer i forhold til tredjelande. De centrale myndigheder vil også kunne spille en vigtig rolle ved at yde bistand til de ansøgerlande, der er i færd med at udvikle et retligt samarbejde i straffesager, samt i forholdet til tredjelande, med hvilke EU ønsker at udvikle et tættere samarbejde. Ved at gøre en aktiv indsats for at etablere direkte kontakter mellem medlemsstaternes retslige myndigheder vil de centrale myndigheder få frigjort ressourcer til planlægning, uddannelse, behandling af vanskeligere sager vedrørende gensidig retshjælp samt central koordinering og internationale forhandlinger.

Henstilling nr. 12: Rådet opfordrer den relevante arbejdsgruppe til at drøfte den centrale myndigheds rolle samt, hvorledes denne centrale enhed — trods decentraliseringstendenserne — fortsat vil kunne spille en effektiv rolle, og undersøge, hvorvidt der er opgaver, såsom overordnet ledelse og overvågning, som de centrale myndigheder er bedst egnede til at varetage, alt efter hvilken fremtidsmodel der anskues.

p) Det europæiske retlige netværk

Evalueringerne har bekræftet, at det europæiske retlige netværk i stadig stigende grad spiller en vigtig rolle ved at fremskynde udførelsen af anmodninger om gensidig retshjælp og sikre et bedre samarbejde mellem såvel de retslige som de retshåndhævende myndigheders efterforskningsmedarbejdere. Det europæiske retlige netværk betragtes af embedsmændene som en af de væsentlige landvindinger i EU i retning af et forbedret retligt samarbejde og en mere effektiv bekæmpelse af grov kriminalitet. Det har også ført til en langt bedre gensidig forståelse af de enkelte medlemsstaters retssystemer.

Imidlertid blev det i forbindelse med evalueringerne bemærket, at der fortsat er behov for forbedringer på såvel nationalt plan som på EU-plan, og at det er nødvendigt at forbedre embedsmændenes kendskab til netværkets eksistens.

Henstilling nr. 13: Rådet opfordrer medlemsstaterne og det europæiske retlige netværk til at udbrede kendskabet til netværket blandt medlemsstaternes retslige myndigheder og gøre dem opmærksom på de fordele, der er forbundet med at gøre mere udstrakt brug af netværkets kontaktpunkter — især i hastesager.

Henstilling nr. 14: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at forsyne kontaktpunkterne i det europæiske retlige netværk med alle de nødvendige ressourcer og give dem den nødvendige uddannelse, og understreger nødvendigheden af en hurtig gennemførelse af Rådets afgørelse ⁽¹⁾ om at forsyne kontaktpunkterne med Intranet-faciliteter og sikker e-mail.

q) *Direkte fremsendelse*

I henhold til artikel 53 i Schengen-konventionen kan anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager fremsendes direkte mellem de retlige myndigheder. I 2000-konventionen gøres direkte fremsendelse obligatorisk med nogle få undtagelser. Evalueringerne viste, at selv om der foreligger muligheder herfor anvendes direkte fremsendelse i de fleste medlemsstater endnu ikke i praksis i tilstrækkeligt omfang. Der er forskellige årsager hertil, men generelt synes de enkelte sagsbehandlere ikke at have kendskab til disse nye kanaler. Det fremgik af evalueringerne, at embedsmændene i flere medlemsstater fandt, at fremsendelse af retsanmodninger via ministerier eller andre kanaler giver anledning til betydelige forsinkelser, og at direkte fremsendelse af retsanmodninger bidrager til at forbedre det praktiske samarbejde i væsentlig grad.

Henstilling nr. 15: Rådet understreger på ny nødvendigheden af, at 2000-konventionen ratificeres snarest muligt, og opfordrer medlemsstaterne til at fremme og støtte direkte fremsendelse af anmodninger om gensidig retshjælp mellem de retlige myndigheder i overensstemmelse med bestemmelserne i konventionen. I den forbindelse vil indførelsen af et europæisk retligt atlas være af afgørende betydning.

r) *Registrering*

I forbindelse med samtlige evalueringer fandt eksperterne mangler i medlemsstaterne for så vidt angår registrering af og kontrol med indgående og udgående retsanmodninger. De fleste medlemsstater kunne ikke give et klart billede af den faktiske situation med hensyn til antallet af uafsluttede sager, afsluttede sager, udgående og indgående retsanmodninger, den tid, der medgik til udførelsen af retsanmodningerne mv. Evalueringerne viste, at automatisk udsendelse af rykkerskrivelser samt underretning om delvis eller fuldstændig udførelse af rets-

anmodningerne til de anmodende myndigheder ikke i alle tilfælde var tilstrækkelig til at sikre, at anmodningerne om gensidig retshjælp blev fulgt op.

Registrering og kontrol af tal bør ikke være et mål i sig selv, men kan betragtes som et nyttigt arbejdsredskab, hvorved en medlemsstat kan tilegne sig fuldt kendskab til, hvordan ordningen fungerer, og de krav der stilles til det. Det er ikke kun et spørgsmål om, hvor mange sager et land fremsender og modtager. Et bedre kendskab til tallene sætter medlemsstaten i stand til at fastslå, om ordningens enkelte led er i stand til at leve op til de krav, der stilles til dem, og til at sikre en effektiv koordinering af ressourcerne.

Henstilling nr. 16: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at indføre og anvende et edb-system til registrering, som gør det muligt at danne sig et klarere billede af den faktiske situation for så vidt angår gensidig retshjælp og foretage en bedre overvågning og opfølgning af hver enkelt sag.

s) *Ressourcer*

Evalueringerne har vist, at såvel centraladministrationerne som de retslige myndigheder står over for et generelt ressourceproblem. Indtil for nylig var antallet af retsanmodninger begrænset. Men den regelmæssige stigning, der er direkte forbundet med den større bevægelighed for personer og udvidelsen af den økonomiske aktivitet, har medført, at der er et tiltagende misforhold mellem fortidens instrumenter og ressourcer og nutidens behov. Ekspertene er enige i denne konstatering vedrørende det stigende antal retsanmodninger.

Blandt de evaluerede medlemsstater har nogle været tvunget til at gå drastisk til værks for at indhente et efterslæb, som med tiden var blevet strukturelt. Selv om man må bifalde denne indsats, har eksperterne nu blikket rettet mod fremtiden og rejst spørgsmålet om, hvorvidt der ikke blot er behov for at råde bod på de opståede forsinkelser, men også for at træffe foranstaltninger med henblik på at sikre, at midlerne virkelig står i et rimeligt forhold til målet. Spørgsmålet kan ikke længere ansues reaktivt; det er nu afgørende, at der udarbejdes og fastlægges fremadrettede politikker for gensidig retshjælp, der ikke mindst åbner mulighed for tildeling af de midler og ressourcer, som er af vital betydning for en smidig og effektiv styring. En sådan indstilling er så meget mere afgørende, som den grove kriminalitet antager et stadigt større omfang, og det er derfor usandsynligt, at der vil indtræde en forbedring af situationen. Som eksempel noterede eksperterne sig manglen på computere, brug af forældet software, hvilket var til hinder for en effektiv databehandling, mangel på mobiltelefoner og bærbare pc'er blandt de embedsmænd, der beskæftigede sig med disse spørgsmål, osv. Endelig var lokalerne undertiden i dårlig stand og næsten aldrig tilpasset behovene.

⁽¹⁾ Den 11. januar 2001 blev der truffet afgørelse om at gennemføre pilotprojektet om det virtuelle private netværk med henblik på, at dette kan tages i brug i august 2001.

Evaluerings eksperterne har også set nærmere på anklagernes, dommernes og polititjenestemændenes tjenesterejser til udlandet med henblik på at kontrollere og opfølge udførelsen af retsanmodninger. Generelt blev det konstateret, at der var en total mangel på fleksibilitet, og at midlerne til tjenesterejser i udlandet var begrænset som følge af en udtalt mistanke om, at tjenesterejserne blot var en form for »administrativ turisme«. Den manglende fleksibilitet skyldtes hovedsageligt, at den endelige afgørelse om at give tilladelse til en tjenesterejse ofte skulle træffes ad embedsvejen, undertiden ligefrem af ministeren personligt. Den form for internationale efterforskningsopgaver (organiseret menneskesmugling, narkotika mv.), som politi- og retsmyndighederne nu om stunder står over for, kræver hurtig handling, som ikke kan forenes med langsommelige bureaukratiske procedurer. De begrænsede ressourcer viste, at de anvendte metoder hørte en anden tidsalder til. Man bør nu anerkende behovet for, at myndighederne får tildelt de midler, der er nødvendige, for at de kan løse deres opgaver.

Udsagnene fra de embedsmænd, eksperterne mødte under besøgene, stemte alle overens på et punkt: Besøg i den anmodede stat bidrog til at fremskynde og målrette udførelsen af retsanmodningerne, især når der var tale om ransagning eller afhøring af et vidne. Selv om repræsentanten for den anmodende myndighed ikke kunne tage retlige skridt på den anmodede stats område, havde han mulighed for at sikre, at der blev stillet spørgsmål på baggrund af hans kendskab til sagen; han kunne reagere, eftersom han befandt sig på stedet; han kunne vende hjem med en kopi af bevismaterialet eller vidneudsagnene, mens originalerne ville blive fremsendt via de officielle kanaler, hvilket uundgåeligt ville tage længere tid.

Henstilling nr. 17: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at udforme en reel, fremadrettet politik vedrørende gensidig retshjælp, der bl.a. kan gøre det lettere for repræsentanter for politi- og retsmyndigheder at foretage besøg i udlandet i forbindelse med gensidig retshjælp, og tilsvarende give de administrative afdelinger og retsmyndigheder, der har ansvaret for disse anliggender, de fysiske rammer, midler og ressourcer, som de har behov for.

t) Uddannelse

Samtlige evalueringer har vist, at der er et udtalt behov for en grundlæggende uddannelse og en videre- og efteruddannelse, som er tilpasset det forhold, at selve emnet for den gensidige retshjælp udvikler sig med tiden. De tre væsentligste uddannelsesbehov vedrører uddannelse i at udtrykke sig flydende på fremmedsprog, uddannelse i anvendelse af internationale og nationale instrumenter og uddannelse med henblik på at forbedre kendskabet til andre medlemsstaters retssystemer.

Direkte fremsendelse mellem retsmyndighederne forudsætter ofte et tilstrækkeligt kendskab til et eller flere fremmedsprog; i modsat fald vil bestemmelserne herom i Schengen-konventionen og 2000-konventionen kun være ren teori. Manglende evne til at udtrykke sig på et andet sprog end sit eget udgør en væsentlig hindring for smidig og hurtig gensidig retshjælp.

Evalueringerne viste, at adskillige konventioner og andre internationale instrumenter tillige med en lang række nationale instrumenter vil kunne anvendes ved udførelse eller fremsættelse af anmodninger om gensidig retshjælp. Det er derfor afgørende, at medlemsstaterne fremmer og lægger større vægt på grunduddannelse og specialuddannelse for anklagere og dommere, så de bliver i stand til at yde gensidig retshjælp i overensstemmelse med de gældende internationale og nationale instrumenter. I modsat fald vil de internationale aftaler, der er indgået ved forhandling, og den nye lovgivning, som medlemsstaterne har vedtaget, forblive virkningsløse.

Denne vigtige efteruddannelse bør udgøre et supplement til den rolle, som kontaktpunkterne inden for det europæiske retlige netværk skal spille i denne sammenhæng, ved at stille oplysninger til rådighed for de retslige myndigheder, der anmoder herom, vedrørende de instrumenter, der er mest relevante for at få gennemført de foranstaltninger, der ønskes udført i den anmodede stat.

Kendskab til andre medlemsstaters retssystemer og institutionelle opbygning syntes også at være nødvendigt for at forstå de krav, der stilles inden for de forskellige systemer. Der vil hermed kunne opnås to fordele: Man vil kunne undgå at fremsætte retsanmodninger, hvorom man på forhånd ved, at de vil blive afslået, og hindringer vil kunne omgås gennem en passende, målrettet udformning af retsanmodningerne.

Henstilling nr. 18: Rådet opfordrer medlemsstaterne til:

- under hele karriereforløbet at fremme og udbrede grundlæggende uddannelse samt videre- og efteruddannelse med henblik på — som et minimum — tilegnelse og vedligeholdelse og siden forbedring af kendskabet til samt udtryksfærdigheden på mindst ét fremmedsprog. Dette krav bør gælde politiet samt de retslige og administrative myndigheder, der beskæftiger sig med gensidig retshjælp
- fremskynde, styrke og ajourføre grunduddannelsen samt videre- og efteruddannelsen af anklagere og dommere for at sikre, at retsmyndighederne har de fornødne minimumsforudsætninger for at yde aktiv og passiv gensidig retshjælp. Der bør tilskyndes til specialuddannelse for de anklagere og dommere, der hovedsageligt beskæftiger sig med gensidig retshjælp
- tilskynde til og fremme grundlæggende uddannelse samt videre- og efteruddannelse med henblik på at udbrede og forbedre kendskabet til de øvrige medlemsstaters retssystemer, retsvæsen og institutioner. De initiativer, som nogle medlemsstater har taget på dette område, og som ligeledes er taget inden for rammerne af »Euro Justice«-konferencerne, bør støttes, og Frankrigs initiativ med henblik på oprettelse af et europæisk net for retlig uddannelse vil, når det er vedtaget, kunne bidrage til at fremme denne proces.

u) Specialisering

I flere af de medlemsstater, der blev besøgt og evalueret, blev eksperterne opmærksomme på eksistensen af specifikke institutioner, der har til formål at forbedre den gensidige retshjælp samt koordinationen af de retlige skridt, som træffes af de forskellige anklagere med ansvar for en bestemt sag, og, hvor det er relevant, koordineringen med de udenlandske retsmyndigheder som f.eks.: national rets koordinator, national anklager, dommer/anklager udsendt som forbindelsesperson, national antimafia-myndighed, hvor det europæiske retlige netværk spiller en tilsvarende rolle i visse medlemsstater. Alle disse institutioner og, forventer man, Eurojust, når denne enhed er oprettet, er udtryk for en de facto specialisering af et begrænset antal anklagere og dommere i internationalt samarbejde. En sådan specialisering indebærer talrige fordele i henseende til effektivitet og begrænsning af uddannelsen til en udvalgt kreds af embedsmænd.

Henstilling nr. 19: Rådet opfordrer medlemsstaterne til at undersøge mulighederne for at lade ansatte ved de retslige myndigheder og i centraladministrationen specialisere sig i forvaltning af gensidig retshjælp i straffesager. I den forbindelse bør man undersøge muligheden for at indføre et specifikt EU-finansieringsprogram under afsnit VI med henblik på imødekommelse af dette behov. Et sådan program kunne f.eks. omfatte uddannelse i gensidig retshjælp.

IV. RAPPORTERNE

De praktiske oplysninger, der er indeholdt i de femten evalueringsrapporter, som eksperterne har udarbejdet, udgør en uvurderlig samling af oplysninger om medlemsstaternes institutioner, retsvæsen og retssystemer. Det ville være beklageligt, om EU og EU's medlemsstater ikke kunne drage nytte af denne fond af oplysninger af teoretisk og praktisk karakter, som vil kunne stilles til rådighed for medlemsstaternes centrale myndigheder, domstole, anklagemyndigheder og politi, det europæiske retlige netværk, Eurojust (den midlertidige og senere endelige enhed), Den Europæiske Politienhed (Europol), Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) samt Den Internationale Kriminalpolitiorganisation, Interpol, for at lette udførelsen af deres daglige opgaver i forbindelse med gensidig retshjælp i straffesager tillige med deres øvrige samarbejds- og koordineringsopgaver.

Henstilling nr. 20: Rådet anmoder Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union og det europæiske retlige netværk om at gøre de oplysninger, som findes i evalueringsrapporterne, tilgængelige i elektronisk form (f.eks. på cd-rom eller på det europæiske retlige netværks website).

V. OPFØLGNING AF EVALUERINGERNE

Under udarbejdelsen af de femten rapporter rettede eksperterne præcise henstillinger til medlemsstaterne og anmodede dem om at korrigere, ændre eller forbedre særlige aspekter af deres ordning for gensidig retshjælp.

»Peer review«-systemets værdi er i vidt omfang knyttet til selve processen og til den tilskyndelse, som processen giver til at tage de fremsatte bemærkninger til efterretning. På denne baggrund bør man foretage en opfølgning af evalueringerne ved at anmode de berørte medlemsstater om at gøre rede for, hvilke foranstaltninger de har iværksat for at rette op på de problemer, som eksperterne har påpeget, eller for deres grunde til ikke at foretage sig noget.

Efterhånden som evalueringerne skred frem, følte eksperterne sig foranlediget til at bemærke, at medlemsstaterne havde truffet skridt med henblik på at forbedre deres ordning for gensidig retshjælp, på at ændre lovgivningen eller ligefrem udarbejde mere detaljerede lovbestemmelser, råde bod på strukturbetingede forsinkelser mv. Der er undertiden gjort en betydelig indsats for at indhente det forsømte. Det ville være hensigtsmæssigt, om denne fremdrift fastholdes. Opfølgningen af evalueringerne vil kunne bidrage hertil.

Henstilling nr. 21: Rådet anmoder formandskabet om at affatte en skrivelse på grundlag af konklusionerne i evalueringsrapporterne om hver enkelt medlemsstat og fremsende denne til medlemsstaterne efter en tidsplan, der modsvarer den rækkefølge, hvori evalueringerne oprindeligt fandt sted; den enkelte medlemsstat vil derpå skulle gøre rede for, hvilke foranstaltninger af institutionel, retlig, praktisk, administrativ og logistisk karakter, den har truffet eller vil træffe på baggrund af de henstillinger, der er blevet rettet til den. Resultatet heraf vil derefter kunne fremsendes til Rådet i form af en rapport fra formandskabet.

VI. UDVIDELSE AF EVALUERINGERNE TIL OGSÅ AT OMFATTE ANSØGERLANDENE

Den fælles aktion af 5. december 1997, som udgjorde retsgrundlaget for evalueringerne, er nu blevet en del af gældende EU-ret. Imidlertid har ansøgerlandene endnu ikke kunnet drage nytte af den.

I betragtning af omfanget og relevansen af de oplysninger, af såvel retlig som praktisk karakter, der er indsamlet om international gensidig retshjælp under den første evalueringsrunde, og på baggrund af bestemmelserne i den førtiltrædelsespagt, som er indeholdt i den tekst, som Rådet godkendte den 28. maj 1998 ⁽¹⁾, forekommer det hensigtsmæssigt at udvide denne procedure til nu også at omfatte ansøgerlandene. Det vil være nemt at tage dette skridt på nuværende tidspunkt takket være de indhøstede erfaringer. Det bør endvidere understreges, at Den Tværfaglige Gruppe på mødet den 24. maj 2000 i sin egenskab af ekspertgruppe vedrørende førtiltrædelsespagten henviste til denne mulighed for at udvide anvendelsesområdet for den fælles aktion af 5. december 1997. Imidlertid er der ikke truffet nogen formel afgørelse herom. Under alle omstændigheder vil det være afgørende, at der i første omgang foretages en vurdering af omkostningerne ved at udvide denne

⁽¹⁾ Förtiltrædelsespagt vedrørende organiseret kriminalitet mellem medlemsstaterne af Den Europæiske Union og ansøgerlandene i Central- og Østeuropa og Cypern (EFT C 220 af 15.7.1998, s. 1).

procedure, hvilket nødvendigvis vil indebære, at der trækkes på ressourcer i Generalsekretariatet for Rådet, med støtte fra nationale eksperter.

Henstilling nr. 22: Rådet henstiller til den relevante arbejdsgruppe, at den udvider ordningen for evaluering af international gensidig retshjælp til også at omfatte de stater, der har ansøgt om tiltrædelse.

VII. EVALUERINGSORDNINGEN

I henhold til artikel 10 i den fælles aktion af 5. december 1997, der udgør grundlaget for evalueringerne, skal Rådet vurdere ordningens bestemmelser og anvendelsesområde og, om nødvendigt, foretage tilpasninger af den fælles aktion.

Den eksisterende ordning har under hele den første evalueringrunde fungeret fuldt tilfredsstillende. Dens bestemmelser har ikke givet anledning til særlige problemer, og proceduren er forløbet uden vanskeligheder af nogen art. Den Tværfaglige Gruppe drøftede i forbindelse med den første interimrapport problemerne med fortolkningen af visse detailspørgsmål. Proceduren er nu fuldt ud tilpasset, og den anden evalueringrunde vedrørende retshåndhævende myndigheder og disses rolle i bekæmpelsen af ulovlig narkotikahandel skrider frem på tilfredsstillende vis. Endvidere har Den Tværfaglige Gruppe allerede besluttet, at den tredje evalueringrunde skal omhandle

udlevering, og at arbejdet hermed skal påbegyndes inden den 1. juli 2001 ⁽¹⁾.

Det skal endvidere bemærkes, at selv om procedurens fortrolige karakter medvirkede til at langsommeliggøre oversættelsesarbejdet, var det ikke nogen uoverstigelig hindring, og bidrog på afgørende måde til at gøre proceduren mere tillidsvækkende for medlemsstaterne; efter drøftelserne gav de alle deres tilslutning til, at fortrolighedskravet blev ophævet. I forbindelse med anden evalueringrunde gøres der brug af en »Restreint«-procedure i stedet for en »Confidentiel«-procedure. Dette forenkler den administrative behandling af evalueringsrapporterne, uden at den tillid, som evalueringensordningen bygger på, går tabt.

VIII. KONKLUSION

Afslutningsvis må det fastslås, at selv om evalueringproceduren er forbundet med et vist element af tvang og lægger beslag på en del ressourcer, hvilket undertiden giver anledning til vanskeligheder for medlemsstaterne, er dens kritiske aspekt meget nyttigt, i og med at medlemsstaterne evalueres af ligemænd (»peer-review«), hvilket til en vis grad vil gøre det umuligt at sætte noget andet i stedet. Den første evalueringrunde har vist, at det er et velfungerende instrument.

Endelig bør Rådet på grundlag af en rapport fra formandskabet inden udgangen af 2003 notere sig de fremskridt, der er gjort med hensyn til gennemførelsen af de henstillinger, der er fremsat i denne rapport.

⁽¹⁾ Henstilling nr. 28 i dokumentet vedrørende »Forebyggelse og bekæmpelse af organiseret kriminalitet — En EU-strategi for begyndelsen af det nye årtusind« (EFT C 124 af 3.5.2000, s. 1).